LAISVĖ

THE LITHUANIAN DAILY

Darbo Žmonių Dienraštis
Kaina $7.00 Metams
Užsieniuose $9.00
Queens Apskrity $8.00
KOPIJA 5c
PRICE 5c

LAISVĖ—LIBERTY
The Only Lithuanian Daily in the Eastern States.
110-12 Atlantic Ave., Richmond Hill 19, N. Y.
Tel. VIrginia 9-1827-1828

No. 86 ★ ★ ★ Richmond Hill 19, N. Y., Antrad., Geguž.-May 9, 1950 ★ ★ ★ Metai XL. Dienraščio XXXII.

Kriokas

Jo misija.
Argi?
Meilė doleriais.
Vietoje pasirodė.
Fašistams patinka.
Rašo A. BIMBA

Dabar jau aišku, kad Jungtinių Tautų sekretorius Trygve Lie važiuoja į Maskvą. Ten jis tarsis su socialistinio krašto vadais pasaulinės taikos reikalais.

Jo misija graži ir garbinga. Visa padorioji žmonija trokšta tai misijai pasisekimo.

★

Bet Lie misija išgąsdino mūsų klerikalus. Draugas teigia, kad Lie misija esanti "pavojinga."

Dar daugiau. "Reikia nepamiršti," šaukia klerikalų organas, "kad Lie yra ir prorusas ir pro-komunistas. Jo misija Maskvon nieko gero demokratijoms neduos."

Tai didelė naujiena. Pirmu sykiu visas pasaulis sužino, kad Lie yra pro-rusas ir pro-komunistas. O rusai ir komunistai tvirtina, kad Lie perdaug nusviręs anon pusėn.

★

Jau užsimezgė "meiliški ryšiai" tarpe mūsų prezidento Trumano ir Argentinos diktatoriaus Perono. Viską išlaimi Peronas. Trumanas pažadėjo jam $125,000,000 paskolą.

O ką gaus Amerikos žmonės? Tik vieną dalyką: didesnius taksus.

★

Reikia karštai pasveikinti Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus lyderius. Ir jie pakėlė savo tvirtą balsą už reikalavimą, kad be delsimo būtų susitarta uždraust vartoti atominius ginklus.

Turėkime vilties, kad žmonijos nasipiktinimas atominio karo šalininkais paims viršų ir laimės.

★

Brooklyno fašistinė Vienybė tiesiog susižavėjo Herberto Hooverio sumanymu sugriauti Jungtines Tautas. Girdi, "šie keli vadinamo šaltojo karo metai aiškiai parodė, kad nuoširdi taika tarp demokratinio pasaulio ir komunistiniu valstybiu neimanoma." Todėl reikia ruoštis prie karo!

Bet pastovi ir nuoširdi taika ne tik galima, bet ir būtinai reikalinga. Kapitalizmas ir socializmas turi išmokti sugyventi tam pačiam pasaulyje. Tai reikalauja blaivus protas ir žmonijos interesai.

★

Labai gražiai pasirodė New Yorko vidurinių mokyklų mokiniai. Jie demonstravo už algu pakėlimą mokytojams. Jie privertė miesto majorą su jais tartis. Jie neišsigando gąsdinimu ir areštų.

Tūkstančiai berniukų ir mergaičiu išėjo iš klasiu ir stojo į demonstrantų gretas.

Taip ir reikia. Lai jaunoji karta pradeda rūpintis žmonijos reikalais.

★

Jau tik du mėnesiai bepaliko iki LDS seimo ir LLD suvažiavimo.

Ar tu organizacijų kuopos ir veikėjai planuoja pasiuntimą delegatų?

Oran, Alžyrija. — Dešimt karinių Amerikos laivu atplaukė Alžyrijon į "svečius." Alžyrija yra Francijos kolonija šiaurinėje Afrikoje.

New York. — Amerikos Žydų Kongreso vadai kritikavo Jungt. Valstijų valdžia, kad ji atsisako ištirt naujo nacizmo pakilimą vakarinėje Vokietijoj.

ORAS. — Dalinai apsiniaukę, nešilta.

20,000 KANADIEČIŲ REIKALAVO UŽDRAUST ATOMINES BOMBAS

Kanadinis Kongresas dėl taikos šaukė valdžią vengt atominio karo ir per derybas susitart su Sovietais

Toronto, Kanada. — Įvyko antras metinis Kanadiečiu Kongreso suvažiavimas dėl Taikos. Dalyvavo 1,500 delegatų. O į masinį kongreso susirinkimą Maple Leaf Gardens parke sugužėjo daugiau kaip 20,000 žmonių.

Suvažiavimas reikalavo uždrausti atomų bombas ir per derybas susitaikyti su Sovietų Sąjunga. Publika masiniame susirinkime griausmingais sveikinimais užgyrė tą reikalavimą.

Susirinkime, apart kitų, kalbėjo garsusis progresyvis Anglijos kunigas Hewlett Johnson, Canterbury'o katedros klebonas, atskridęs iš Australijos.

Washington valdžia uždraudė jam keliauti per Jungtines Valstijas į Kanadą.

Dėl to kun. Johnson savo kalboje sakė: "Nepaisant auksinės uždangos, aš vis tiek čia atvykau."

Jis dalyvavo ir Australų Konferencijoj dėl Taikos.

Kanadiniame taikos suvažiavime buvo delegatų nuo CIO ir Amerikos Darbo Federacijos, nuo bažnytinių organizacijų, kultūrinių draugijų, politinių ir visuomeninių organizacijų.

Taikos Kongresas įteikė Kanados užsienio reikalų ministrui Lesteriui Pearsonui prašymą su 200,000 piliečių parašų. Prašymas ragina ypač uždraust atominę bombą.

Nušautas Philadelphijos policininko žmogžudis

Chambersburg, Pa. — Pirm keletos dienų kriminalistas Albertas Nick Gnatz nudūrė Philadelphijoj policininką J. J. Donohoe. O kuomet Philadelphia buvo išjudinta gaudyti žmogžudį, tai Gnatz užpuolė apiplėšt didįjį marketą Shippensburgo miestelyj, Pa. Bet čia užklupo jį valstijiniai policininkai. Gnatz šaudė, mėgindamas pabėgti, bet pats tapo peršautas ir nugabentas į Chambersburgo ligoninę, kur ir mirė.

Arabai šiurkščiai atsakė Amerikos kongresmanams

Kairo, Egiptas. — Arabų šalių sajungos sekretorius Abdel R. Azzam smerkė 51-no Jungtinių Valstijų kongresmano reikalavimą —sulaikyti ginklus arabiškiems kraštams, iki bus pasirašyta taikos sutartis tarp Izraelio ir tų kraštų.

Azzamas dėl to užreiškė: "Mes galime gyventi ir be amerikinių almužnų."

Egiptas, Irakas ir kiti arabų kraštai gauna iš Anglijos gana daug tankų, karinių lėktuvų, patrankų ir kitų ginklų.

Brooklyn, N. Y. — Smarkus vėjas sekmadienį apvertė kelias valteles jūrinėje Long Island Įlankoje. 3 asmenys nuskendo. 4 kiti be žinios dingo.

Bangkok, Thailand. — Platėja ir smarkėja Thailando (Siamo) partizanų kova prieš reakcinę valdžią. Thailando valdovai prašo karinių - piniginės pagalbos iš Jungtinių Valstijų.

McCloy priešinasi nacizmo ištyrimui vakarinėj Vokietijoj

Frankfurt, Vokietija. — John J. McCloy, aukštasis Amerikos komisionierius Vokietijai, priešinasi siūlymams, kad Jungtinių Valstijų Kongreso komisija ištirtų palankią naciams valdžią tenai.

Washington. — Republikonas kongresmanas Jacob K. Javits ir demokratai kongresmanai Emanuel Celler, H. D. Mitchell ir B. O'Hara įnešė sumanymą, kad prezidentas Trumanas paskirtų komisiją ištyrimui amerikinės valdybos vakarinėje Vokietijoje.

Tie kongresmanai nurodo skundus, kaip ten iš naujo ugdomas nacizmas ir hitlerininkai skiriami valdininkais ir didžiųjų fabrikų direktoriais.

Amerikinių ginklų gabenimas Francijon

Cherbourg, Francija. — Prekinis Amerikos laivas atgabeno krovinį ginklų Francijai pagal karinę Atlanto sutartį prieš Sovietų Sąjungą.

Prieplauka buvo apstatyta žandarais ir kareiviais, kad iš tolo neprileistų pašalinių žmonių, kad tuojau išblaškytų bandančius demonstruot prieš ginklų gabenimą iš Jungtinių Valstijų.

Traukinio nelaimėje užmušta 100 indėnų

New Delhi, Indija.—Nuo kalno ties Lahabun miesteliu nugriuvo greitasis traukinys. Užmušė 100 ar daugiau važiuotojų.

Per paskutinį pusmetį įvyko 91 traukinių nelaimė Indijoje. Valdžia nužiūri, kad gal kas tyčia gadinęs geležinkelius.

Roma. — Italijos valdžia ruošia savo seimui pasiūlymą uždrausti vadinamus "politinius" streikus.

AMERIKOS, ANGLIJOS IR FRANCIJOS MINISTRAI SMARKINS ŠALTĄJĮ KARĄ

Paryžius. — Atlėkė Amerikos valstybės sekretorius Dean Acheson ir tarėsi su Francijos užsienio reikalų ministru Schumanu.

Schumanas prašė 500 milionų dolerių paskolos karui prieš demokratinę Vietnamo respubliką, Indo-Kinoje.

Ketvirtadienį Acheson pradės slaptus pasitarimus Londone su Schumanu ir su Anglijos užsienio reikalų ministru Bevinu.

Jie tarsis, kaip sustiprint vakarinės Europos ir Amerikos frontą šaltajame kare prieš Sovietų Sąjungą.

(Pirm išlekiant Europon Acheson išleido viešą pareiškimą, šaukdamas visus "laisvus žmones" kovon prieš komunizmą.)

MIRĖ DU PRIEŠSOVIETINIAI MOSINEE VAIDINTOJAI—MAJORAS IR KUNIGAS

Mosinee, Wis. — Mirė šio miestelio majoras Ralph Kronenwetter ir protestantų kunigas Wil L. B. Bennett, kurie Pirmojoj Gegužės dalyvavo keistame vaidinime — kaip komunistai užėmę Mosinee ir kaip paskui "tikrieji amerikonai" paliuosavę tą miestelį.

Vaidinimo vadai buvo tariami vyriausi "komunistų komisarai" Gitlowas ir Zack Kornfedderis, išmesti iš Komunistų Partijos šnipai. Jie ir "įkalino" majorą ir kunigą.

Kada miestelis buvo "paliuosuotas" nuo komunistų, įvyko džiaugsmingos puotos.

Vieni sako, kad majoras ir kunigas mirę iš susijaudinimo; kiti spėja, kad jiedu per daug persigėrę.

Amerikiečiai nuplėšę Sovietinę vėliavą

Berlin. — Karinė Sovietų vyriausybė davė skundą amerikiniam komandieriui, kad 3 jankiai įsiveržę į rytinę, sovietinę Berlyno dalį, nuplėšė Sovietų vėliavą nuo stiebo ir pabėgo atgal į amerikinį ruožtą, vakariniame Berlyne.

Planai prieš komunistus vakarinėje Vokietijoje

Bonn, Vokietija. — Klerikalai ir kiti dešinieji vakarų Vokietijos politikieriai ragina užgint komunistams dalyvaut valdiniuose rinkimuose.

Vakarinės Vokietijos seime dabar yra 15 komunistų.

Kai kurie dešinieji siūlo panaikint proporcionalius rinkimus, pagal balsų skaičiu. Sako, tuomet komunistai negalėtų būti išrinkti.

Londono gegužinėje areštuota 60 žmonių

London. — Policija užpuldinėjo darbininkų maršavimus gatvėmis Pirmojoj Gegužės ir areštavo bent 60 žmonių.

Maršuotojai iškabomis ir obalsiais bei dainomis šaukė vengti karo ir uždrausti atomines bombas.

Ištvinus upė išvijo 8,500 kanadiečių iš namų

Winnipeg, Kanada. —Ištvinus Red River upė apsėmė tūkstantį namų šiame mieste. 8,500 gyventojų pabėgo nuo potvynio, kuris panardino Winnipego dalis po vandeniu iki 10 pėdų gilumo.

Kaimiškas St. Adolphe miestelis visomis pusėmis apsemtas. Pritrūkus maisto, gyventojai skerdžia gyvulius.

Vėliausios Žinios

Paryžius. — Tūkstančiai francūzų demonstravo prieš Amerikos valstybės sekretorių Deaną Achesoną, kuomet jis atlėkė į Paryžių. Demonstrantai šaukė: "Mes norime taikos!" "Achesonai, grįžk sau į New Yorką!" "Francija — francūzams, o ne Amerikai!"

Achesonas staptelėjo Paryžiuje, keliaudamas į Amerikos, Anglijos ir Francijos užsienio reikalų ministrų konferenciją, kuri įvyks Londone.

Francūzų Taikos Partizanų organizacija prašė, kad Achesonas priimtų jos delegatus. Nori įteikt jam reikalavimą uždraust atomines bombas.

Daugelyje Francijos miestų kilo protesto demonstracijos dėl to, kad anglai-amerikonai planuoją apginkluoti vakarinę Vokietiją ir įtraukti ją į karinį Atlanto paktą prieš Sovietų Sąjungą.

New Delhi, Indija. — Indijos premjeras Jaw. Nehru sakė, kad jeigu vadinami vakariniai kraštai pašalintų Sovietų Sąjungą iš Jungtinių Tautų, tai Indija apleistų Jungt. Tautų organizaciją.

Helsinki. — Sustreikavo visi Suomijos geležinkelių darbininkai.

GRĖSIA GENERAL MOTORS AUTO. DARBININKŲ STREIKAS

Reikalaujama senatvės pensijos ir algos pakėlimo; bet vadai galį atidėt streiką neribotam laikui

Detroit. — CIO Automobilių Darbininkų Unija reikalauja įvesti senatvės pensiją ir pakelti algą General Motors korporacijos darbininkams Detroite ir kituose miestuose. Jeigu korporacija žymia dalim nepatenkins reikalavimų, tai unija ketina paskelbti 260,000 General Motors darbininkų streiką.

250 unijos atstovų iš 117 skyrių nutarė reikalauti pridėt viso 31 centą valandinės algos. Bet priedas būtų šitaip paskirstomas: 22 centai pensijai ir 9 centai — tiesioginis algos pakėlimas. Senatvės pensija turėtų būti $125 per mėnesį, įskaitant ir valdinę pensiją. Pavyzdžiui, jeigu darbininkui priklauso $35 pensijos per mėnesį, tai korporacija turėtų pridėti $90.

Taipgi reikalaujama unijos pripažinimo, darbo sąlygų pagerinimo.

Dabartinė sutartis išsibaigs gegužės 29 d. Bet unijos pirmininkas Walter Reuther ir kiti vadai galį atidėt streiką neribotam laikui. O jeigu jie nuspręs skelbti streiką, apie tai mėnesį iš anksto praneš samdytojams; ir tik po to galėtų streikas įvykti.

Arthuras Johnstone, unijos direktorius General Motors fabrikų darbininkams, atsišaukė į skyrių (lokalų) atstovus, kad slėptų unijos vadų derybas su korporacija nuo komunistinio dienraščio N. Y. Daily Workerio.

Pietinės Afrikos fašistai eina į valdžios partiją

Capetown, Pietu Afrika. — Pietinės Afrikos fašistų vadas Louis Wichardt įstojo į premjero Danieliaus F. Malano Tautininkų Partiją. Šaukė visus savo šalininkus pereit pas tautininkus ir išvien nušluoti žydus.

Premjero Malano valdžia ruošiasi uždrausti Komunistų Partiją ir įvedinėja griežtą negrų gyventojų ir indusų išskyrimą nuo baltųjų.

Wichardt, po karo buvo 15 mėnesių įkalintas koncentracijos stovykloje kaip karštas nacis.

Trumano prakalbų Maršrutas į vakarus

Washington. — Prez. Trumanas išvyko į vakarines valstijas, esą, ypač dalyvauti Grand Coulee Tvenkinio atidarymo iškilmėse, Washingtono valstijoje.

Bet republikonai sako, tai bus politinis Trumano maršrutas, agituojant piliečius, kad balsuotų už demokratus kongresiniuose rudens rinkimuose.

Trumanas kelionėje pasakys 50 ilgesnių bei trumpesnių kalbų šešiolikoje valstijų.

Rimouski gaisre žuvę keliolika žmonių

Rimouski, Que., Kanada. — Per gaisrą Rimouski miestelyje žuvo keliolika žmonių. Sudegė medžio sandėliai, kunigų seminarija, kalėjimas, teismo rūmai, 50 dirbtuvių, du viešbučiai ir 200 kitų trobėsių. Nuostoliai siekia 10 milionų dolerių. Viesuliškas vėjas nešė liepsnas nuo vieno degančio namo ant kito.

Istanbul, Turkija. — Mina susprogdino Graikijos traukinį arti Turkijos sienos; užmušė 2 asmenis ir pavojingai sužeidė 4.

Senatoriai ketina tyrinėt raketierius-gemblerius

Washington. — Senatas skiria komisiją, kuri tyrinės gemblerius-raketierius įvairiuose miestuose.

150 didžiuių raketierių per savo šaikas ištraukia bilionus dolerių iš žmonių per metus. Jie bizniauja arklių lenktynėmis, numeriais, narkotiškų svaigalų šmugeliais, gemblerių lizdais, prostitucijos urvais, nikelinėmis (slot) mašinomis ir kt.

Yra liudijimų, kad policija dažnai globoja gemblerius-raketierius.

Filipinų valdžia vėl žada naikint sukilėlius

Manila. — Filipinų valdžia siunčia naujus armijos ir žandarų pulkus, kad išnaikintų sukilėlius valstiečius-hukbalahapus.

Praeitą savaitę sukilėliai įsiveržė į Sibul Springs miestelį, nukovė 4 policininkus, pasigrobė ginklų ir maisto ir pasišalino.

Pastaruoju laiku sukilėliai valstiečiai padarė panašius žygius ir keturiuose miesteliuose už 15 iki 20 mylių nuo Manilos, Filipinų sostinės.

MIESTINIAI RINKIMAI AUSTRIJOJE

Viena, Austrija. — Miestiniuose rinkimuose rytinėje, sovietinėje Austrijos dalyje katalikų partija gavo 389,058 balsus, socialistai 299,323 ir komunistai 39,147 balsus.

Beirut, Lebanas. — Per mūšį tarp dviejų kaimų dėl ganyklų nušauta 9 asmenys iš abiejų pusių.

LAISVĖ

LITHUANIAN DAILY, PUBLISHED BY
The Laisvė, Inc.
Established April 5, 1911
Every day except Sundays, Mondays, and Holidays
110-12 ATLANTIC AVENUE, RICHMOND HILL 19, N. Y.
TEL. VIRGINIA 9-1827-1828

President, GEORGE WARES; Secr.-Treasurer, WILLIAM CHAPELS
Editor, ROY MIZARA

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year	$7.00	Canada and Brazil, per year	$8.00
United States, per 6 months	$3.75	Canada and Brazil, 6 months	$4.00
Queens Co., per year	$8.00	Foreign countries, per year	$9.00
Queens Co., per six mos.	$4.00	Foreign countries, 6 months	$4.50

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

Tekstiliečių Unijos Suvažiavime.

Jau per tūlą laiką CIO Textile Workers unijos vadovybėje virė aštri frakcinė kova. Ji buvo beprincipinė kova, kova dėl vietų.

Unijos prezidentas Emil Rieve buvo pasimojęs pašalinti iš veikiančiojo unijos vice-prezidento vietos George Baldanzi.

Sakoma, Rieve bijojosi Baldanzio, nes pastarasis už jį, Rieve, yra gabesnis, jaunesnis, energingesnis; jis bijojosi, kad Baldanzi nepaveržtų iš jo prezidentūros.

Laukta suvažiavimo. Suvažiavimas įvyko Bostone praėjusią savaitę. Jame dalyvavo apie 18-ką šimtų delegatų.

Na, ir šiame suvažiavime Rieve su Baldanzi pradėjo "skalbti savo baltinius." Jie pradėjo kovoti. Dauguma delegatų jau iš anksto buvo paruošta tai kovai.

Baldanzio šalininkai aiškino, kad Rieve yra didelis "jėgos troškėjas," palaiko diktatūrą unijoje, kelia unijos nariuose religines prietartis, labai bijosi, kad Baldanzi nebutų išrinktas prezidento vietai, etc.

Rieve'io šalininkai kaltino Baldanzi, kad šis raginęs unijistus nekritikuoti Ku Klux-Klano Georgia valstijoje, kad jis Patersone siūlęs unijistam darbininkams priimti žemesnę algų skalę nei unijistai reikalavo, kad jis neatlikęs reikiamai pareigų pietinėse valstijose, kur jam buvo pavesta organizavimas tekstiliečių darbininkų.

Eiliniai nariai delegatai sėdėjo ir klausėsi, o abiejų oponentų šalininkai, vadukai, sakė karštas kalbas.

Po viso to buvo eita balsuoti. Balsavimas pravesta slaptai, pridabojant Honest Ballot Association pareigūnams. Baldanzio vieton Rieve statė savo kandidatu tūlą Mariano Bishop. Tačiau rinkimus laimėjo Baldanzi. Vadinasi, viskas palikta "po senovei."

Reikia atsiminti, jog abu vyrai, tiek Rieve, tiek ir Baldanzi yra pagrindiniai tolygūs: abu aštrūs raudonbaubiai, abu ieško politinių raganų unijoje, abu, vadinasi, reakcininkai.

Rieve taipgi išrinktas prezidento vietai. Jei Baldanzio šalininkai būtų iš anksto smarkiai susiorganizavę ir pastatę savo kandidatą, veikiausiai, Rieve nebūtų buvęs išrinktas. Taip bent galima spėti pagal balsus, paduotus už Baldanzi: jis gavo 1,038 balsų, o jo oponentas Bishop —742.

Bet kas gi toliau?

Darbininkų padėtis tekstilės pramonėje yra apverktina. Daug darbininkų nedirba, kiti dirba tik dalį laiko; algos jų mažos, o pragyvenimas vis sunkėja, nes gyvenimo produktų kainos kyla.

Taigi ir šis laimėjimas, laimėjimas to paties politinio plauko žmonių, darbininkų padėties nepataisys, jei patys darbininkai-unijistai nekovos.

Trumpa, Bet Svarbi Žinia.

Šiomis dienomis spaudoje pasirodė trijų eilučių žinutė, atėjusi iš Pekino, Kinijos. Žinutė trumputė, bet ji turi milžiniškos svarbos.

Kinijos liaudies vyriausybė panaikino Kinijoje daugpatystę ir moterų bei merginų pardavinėjimą.

Per tūkstančius metų Kinijoje buvo praktikuojama daugpatystė (turtingesniuose luomuose), taipgi pardavinėjimas moterų ir merginų, bet niekas tam nieko nedarė, kol Kinijos liaudis neišsilaisvino, kol ji nesudaužė retežių, pančiojančių ją.

Tik Liaudies vyriausybei įsikūrus tasai barbariškas, moterų ir merginų traktavimas tapo panaikintas; Kinijos moteris atsistoja į naują, pilnateisį gyvenimą.

Reikšmingas Balsas.

Tarptautinis Raudonojo Kryžiaus Komitetas Genevoje priėmė rezoliuciją, reikalaujant, kad butų panaikinta atominiai ginklai, kad jie niekad nebutų naudojami karuose.

Ši rezoliucija, laiško formoje, bus pasiųsta 62-jų valstybių vyriausybėms, įskaitant Jungtines Valstijas ir Tarybų Sąjungą.

Taigi Tarptautinis Raudonasis Kryžius, matyt, girdi pasaulio žmonių opiniją ir jos nepaneigia.

Tarptautiniam Raud. Kryžiui priklauso ir Amerikos Raudonasis Kryžius, kurio pirmininko pareigas eina ne kas kitas, kaip generolas Marshallas.

Iš Madrido pranešama, jog Ispanijos diktatorius Franko kviečiasi vis daugiau naciškųjų vokiečių "ekspertų" "Ispanijos pramonei pastatyti." Bet kokiai pramonei? Karo!

Vokiečiai specialistai, sako pranešimai, negali išvykti iš Vakarų Vokietijos be okupacinės valdžios leidimo. Bet jie tuos leidimus, pasidaro, gauna.

Tuo pačiu kartu frankistai vis garsiau beldžia į Wall stryto duris, norėdami iš čia gauti daugiau paskolų.

Ir jie tikisi tai lengvai gauti.

Tarptautinė Apžvalga

D. M. Š.

Gegužės Pirmoji. — Pereitą savaitę įdomino pasaulį tarptautinė darbo žmonių šventė — Gegužės Pirmoji. Stambių kapitalistų reikalus ginąs dienraštis "New York Times" parašė redakcinį, nugąstaujant, kad pasaulyj yra 25,000,000 komunistų.

Pirmoje vietoje esanti Tarybų Sąjungos Komunistų Partija su 7,000,000 narių. Seka Kinijos K.P. — su 4,000,000 narių, kurios narių skaičius vien į metus laiko paaugo ant 1,000,000. Italijos K.P. turi 2,532,000 narių. Čechoslovakijos — 2,300,000. Lenkijos — 1,360,000. Rumunijos — 1,110,000. Vengrijos — 1,150,000. Bulgarijos — 500,000. Francijos — 800,000.

Bet tai toli gražu nepilna skaitlinė. Vokietijos Apvienyta Darbininkų Partija turi apie du milijonu narių. Japonijos partija turi taipgi apie milijoną, jeigu ne daugiau. O šimtai milijonų žmonių pritaria socialistinei idėjai.

Tarybų Sąjungoj, Kinijoj, demokratinėse respublikose — Albanijoj, Bulgarijoj, Čechoslovakijoj, Lenkijoj, Rumunijoj, Vengrijoj apie 800,000,000 žmonių laisvai minėjo Pirmąją Gegužės.

Kapitalo šalyse buvo kas kita. Reakcija darė viską, kad sutrukdyti Pirmosios Gegužės darbininkų minėjimą. Bet Italijoj apie 10 milijonų žmonių minėjo savo šventę; Japonijoj — 1,500,000; Meksikoj, vien sostinėj Mexico City, maršavo 250,000; Francijoj, Anglijoj, Belgijoj ir kitose šalyse įvyko masinės demonstracijos už taiką. Pietų Afrikoje, Capetown mieste, policija žiauriai puolė demonstraciją, 12 žmonių užmušė ir apie 200 sužeidė.

Pirmoji Gegužės gimė Jungtinėse Valstijose kovoj už trumpesnes darbo valandas ir geresnes darbininkų sąlygas. Dabar reakcinė spauda ir radijas vadina "Maskvos šventė" ir "Rusų šventė" tą dieną.

Pirmosios Gegužės minėjimą demokratinė liaudis pavertė į kovą už taiką. Gi karo ruošėjai, nusigandę liaudies, dar daugiau rėkė už žygius, vedančius prie karo. Hooveris pasiūlė išmesti Tarybų Sąjungą ir demokratines liaudies respublikas iš Jungtinių Tautų organizacijos. Tas reikštų mirtį tai organizacijai.

Reakcinė spauda atakomis pasitiko Čechoslovakijos patiektą taikos planą, kuriame siūlo tuojau uždrausti atomines bombas. Komercinė spauda rėkė už didesnį apsiginklavimą. Australijoj paskelbė komunistų partiją nelegališka. Tą pat seka Panama, Pietų Afrika, o "New York Times" rašė, kad "kiekviena demokratinė šalis susidurs su ta problema."

Mūsų šalies Kongresas dar pridėjo $350,000,000 karo laivyno reikalams. Washingtone pareiškė, kad į Jungtines Valstijas niekados nebus įleistas "Raudonasis dijakonas". — Dr. Hewlett Johnson. Matote, kada visoki reakcijonieriai čia randa malonų priėmimą, tai dijakonui, kovojančiam už taiką, durys uždarytos. Tuo kartu mūsų Valstybės Departmentas sutiko, kad vokiečiai (suprantama, hitlerininkai), gali vykti iš Vokietijos į fašistinę Ispaniją ir ten dalyvauti jos apginklavime.

KINIJOS liaudies demokratinė vyriausybė vėl pareikalavo iš Jungtinių Tautų organizacijos, kad reakcijos atstovai iš ten būtų pavaryti, o priimti Kinijos liaudies atstovai. Išleido įstatymą, padarantį moteris lygiateisėmis su vyrais. Senoj Kinijoj faktiškai viešpatavo moterų vergija. Turtingi vyrai galėdavo pirkti tiek pačių, kiek jie norėjo. Kinija ir Tarybų Sąjunga padarė sutartį geležinkelių reikalais.

Į Šanghajaus prieplauką buvo nuplaukęs britų laivas "Elsie Moller" ir sėkmingai grįžo į Hong-Kongą. Išeina, kad pasakos apie užminavimą Yangtze upės žiočių per reakcininkus, kad joki laivai į Šanghajų negalėtų įplaukti, buvo tik prasimanymas.

Reakcininkai ir komercinė spauda labai daug spėlioja, kada ir kaip "komunistai puls Formozos salą." Vargiai jie atspės. Dar neseniai jie skelbė, kad "komunistai nepaims Hainan salos," o vėliau net Čiang Kai-šeko "pergalę." Žinome, kaip jų teorijas liaudies armija ištaškė. Taip bus ir su Formoza.

Čechoslovakijos liaudies demokratinė vyriausybė pareikalavo, kad Jungtinių Valstijų atstovybė sumažintų savo skaičių ant dviejų trečdalių. Amerikos atstovybėje yra 48 amerikiečiai ir kelis kartus tiek samdytų čekų. Čechoslovakija tvirtina, kad jie ten neturi ką veikti, nes tarpe abiejų šalių prekyba yra veik zero.

Amerikos armijos komanda Vokietijoj, pagaliau, jau grąžino Čechoslovakijai tris lėktuvus, kurių lakūnai po prievarta buvo, kovo 24 d., priversti skristi į Vokietiją. Kartu grįžo ir 59 tos šalies piliečiai. Vokietijoj liko tik saujelė suokalbininkų, kurie ginklais lakūnus privertė skristi į Vokietiją.

Francijos valdonai pavarė iš atominės komisijos mokslininką — komunistą Dr. Fredericą Joliot-Curie. Jis geriausias Francijoj atomų srityje mokslininkas. "Negeras," kad yra komunistas.

Italijoj karo tribunalas nuteisė karo kriminalistą, Mussolinio maršalą Rudolfo Graziani 19 metų į kalėjimą. Bet tuč-tuojau susimylėjo, paskelbė, kad kalėjime jis bus tik 14 mėnesių, vietoj 19 metų! Vargiai fašistas ir tiek kalės, nes dabar mussoliniečiai imami globon, kaipo komunistų priešai.

Vengrijoj sveikatos dėlei Tarybos (parlamento) pirmininkas A. Szakasits pasitraukė. Jis yra 62 metų amžiaus. Dėl jo pasitraukimo amerikinė komercinė spauda mato tikrą "revoliuciją" Bet ta spauda nieko blogo nemato, kaip pas mus Washingtone valdininkai keičiasi arba net varomi iš darbų laukan.

Trizonijoj, amerikiečių okupuotoj Vokietijos dalyje, yra 146,500 Jungtinių Valstijų karėivių ir karininkų, kaip praneša United Press žinių agentūra. Karo kurstytojai vis šaukia, būk ten "mažai" yra Amerikos armijos. Jungtinių Valstijų aukšti viršininkai reikalauja, kad hitlerininkams būtų duota atsakomingi darbai. Jie sako, kad "denacifikacija" jau pasibaigė.

Tarybų Sąjungos sostinėje Maskvoje pradėjo statyti aštuonis naujus namus, kurie turės po 26 aukštus. Dienraštis "Pravda" smarkiai kritikavo Mr. D. Achesoną, kaipo nenorintį pasaulyje taikos, darantį viską, kad Jungtinių Valstijų ir Tarybų Sąjungos reikalai būtų įtempti.

Tarybiniai laikraščiai plačiai citavo Lenino pareiškimą dar iš 1920 metų: "*Lai Amerikos kapitalistai neliečia mus, tai mes jų neliesime.*" Kartu rašė, kad pasakos, būk Tarybų Sąjunga sudaro kokį tai "Amerikai pavojų," yra karo kurstytojų išmislas.

Tarybų Sąjungos vyriausybė paskelbė, kad jau visi vokiečiai karo belaisviai yra sugrąžinti į Vokietiją. Viso Sovietai grąžino 1,939,163 vokiečius.

Dabar Amerikos spauda sako, kad "Sovietai dar milijoną vokiečių pasilaikę." Karo laiku, kada Tarybų Armijos komanda skelbė apie suėmimą šimtų tūkstančių vokiečių belaisvių, tai ta pati spauda sakė, kad tai tik "Sovietų pasigyrimai." O dabar jau kita giesmė.

Ta spauda pamiršo, kad dar tarpe Hitlerio kareivių buvo šimtai tūkstančių kitų šalių piliečių, — vieni liuosa valia nuėję Hitleriui į pagalbą, kiti varu išvaryti.

Gelžkeliečių viršininkas David B. Robertson, kuris sutiko atidėti gelžkelių darbininkų streiką prieš keturias gelžkelių firmas.

Suprantama, toki nėra į Vokietiją grąžinami, nors jie ir buvo apvilkti Hitlerio karo rudinėmis.

Dypukus pikietuotojus turime prieš Amerikos lietuvius iššifruoti

(Rašytojo, dabar dypuko, nuomonės)

Balandžio mėnuo yra gamtoje kovos laikotarpis tarp žiemos snaudulio ir gamtos atbudimo — jaunystės, gyvybės laimėjimo pradžios — pavasario. Kiek desėtkų tūkstančių metų žmonija gyvena, tiek desėtkų tūkstančių gamtos kovų vyksta tarp žiemos ir... gamtos laimėjimo pavasario.

Bet!... Amerikos lietuvių gyvenime šis pavasaris buvo navatniausias iš visų metų laikotarpių, — kol siekia Amerikoj lietuvių atsiradimo istorija.

Didysis už darbo žmonijos išlaisvinimą kovotojas, didysis rašytojas ir kaip ir Dr. Jonas Šliupas iš Lietuvos žemelės kilęs *didysis Darbo Tribūnas Dr. Jonas J. Kaškiaučius* man užprenumeravo pirmą Amerikoj lietuvišką laikraštį "Laisvę," pasiekus šį vargelių žemyną... Ir nuo to žingsnio nustebęs griebiausi plunksnos parašyti savo įspūdžius specialiai šio Amerikoj audringo balandžio temomis.

Temos yra šios: Šiais metais lietuvių Amerikoj istorijoj Klyvelande buvo lietuviai lietuvių mėtomi žaliais kiaušiniais, Amerikos gatvėse lietuviškos moterys buvo apspiaudomos, koliojamos, stumdomos, senieji Amerikos lietuviai buvo kryžiokų kumščiais daužomi į lūpas, kruvinami; lietuvių pobūviuose lietuvės moterys ir mergaitės su lėkštėmis rankose buvo apstumdomos...

Tai skaičiau iš Klyvelando spaudos ir "Laisvėj." Bendrai balandžio mėnesį aš "kokiu už sidegimu" ėmiau skaityti kas numerį: Vilnies, Laisvės, Draugo, Naujienų ir... šimtais man pažįstamų dypukų veidų... Laikraščių pilnos skiltys: pikietuojamas V. Andrulis, A. Bimba, negras Robesonas — su žymiausiu Amerikoje maestro balsu etc., etc... Štai kalba gen. J. Černius, A. Olis (kuris tautiškai "apiplovė" čiurlionečių ansamblį Čikagoje ir pan.) ir... tie žmonės nei kieno nepikietuojami.

Laikraščiai paskelbė neseniai, kad dypukų iš Vokietijos atvyko jau virš 17 tūkstančių. Žinoma, jų skaičiuje ir aš esu, ir šimtai neitralių kitų tarybų vaikų apviltų. Ir su tų 17 tūkstančių atvykimu prasidėjo šių metų balandy biauriausis baltasis teroras prieš senus Amerikos lietuvius.

Pradžia tai buvo Klyvelande, Ohajo valstybėje. Tai yra šiems laikams "simboliška" vieta, nes... čia smetoniškai fašistinis raugas... pradedant Užulėniu Ukmergės apskrity, kaip Lietuvos studentų laikais buvo populiari daina:

"Tauta Smetonai pirko
dvarą,
Vistiek Zosytė jį bara:...
"Tu senasai perdila —
Nupirk Rivieroj vilą..."
etc.

Va, štai šiame Klyvelande (Cleveland) susisukė smetonlaižiai g e r i a u s ią "gūštą." Pirmosios, man atrodo, "mandriosios" demonstracijos įvyko Klyvelande todėl, kad ten pabėgęs nuo *Tarybų Liaudies Teismo Antanas Smetona* buvo "susisukęs gūštą" kaip buv. Lietuvos Banko valdytojas geros atminties Juozas Paknys sakė, turėjo nusipirkęs namą ir, kad galėtų gerai gyventi, kaip kad Lietuvoj diktatūros laikais, nesitenkino iš Lietuvos pavogtais pinigais, bet dar beismente varė karo metu "munšeinę," kad galėtų "tautiškas mintis" skleisti. Jis sudegė katilui sprogus varydamas "munšeinę": tai man dypukui pasakoja Čikagos lietuviai net krikdemai ir cicilikai.

Va, štai Klyvelande "susikaupė" "geriausios" pikietuotojų "jėgos." Jų gi širdis yra visi smetonlaižiai: Rastenis — kuris J. J. Bačiūno parama "atpirko" iš gerbiamo rašytojaus K. S. Karpiaus "Dirvą," Saugumo agentas Leonavičius, kuris Smetonos laikais nešiodamas "neolithuanų" smetoninių studentų žalią kepurę gėrė 38 laipsnių degtinę Senamiesčio žulikų talkučkėj (Kaune) "Piliečių" restorane, ir... visa litanija tų, kurie bus pavardėmis išvardinti vėliau.

"Pikietavimai" Amerikos laisvoj žemėj tęsiasi. Niekur jie nepavyksta.

Apie 80 nuoš. tremtinių yra nuomonės, kad tie "pikietavimai" pakenks mums įsikurti JAV ir gauti gerą vardą. Amerikos valdžia mums prikaišios, kad vardas "DP"—tai ne pasigailėjimo vardas, bet... chuliganno.

Kas dalyvauna "pikietavime": darbininko — nei vieno, ūkininko nei vieno, smulkaus tarnautojo nei vieno! Daugiausiai tie "vyrukai," kurie buvo Jaunalietuvių organizacijoj, Lietuvos Tautininkų Partijoj. Pikietuotojai be išimties yra tie žmonės, kurie Vokietijoj prisilaižę buvo ir gyveno ne iš UNRA ar IRO, bet "vaizbūnai." Jie "vaizbą" Vokietijos pokarinės nelaimės metu pradėjo atsivežę iš Kauno, Panevėžio, Rokiškio, Vilniaus ir kitur į getus suvarytų žydų pagrobtų turtų.

Aš Laisvėj neseniai rašiau, kaip Utenos ir Rokiškio apskričių viršininkai krovė į čemodanus žydų apgrobtus auksinius turtus. Apie kitus — medžiagos milijonai. Ir jūs, poniukai, kuriem dreba kinkos dėl žmogžudystės — aš duosiu medžiagos Amerikos visuomenei iš čia — iš Amerikos. Aš esu prie jūsų akių.

Aš savo straipsniuką užvardinau, kad dypukus pikietuotojus turime kelti aikštėn ir sakyti, ką jie yra "nuveikę" Smetonos fašistiniais laikais ir ką jie pasitarnavo geštapui.

Amerikos lietuviai! Aš kreipiuosi pas jus. — Yra didelė dalis niekšų pabėgusių Vokietijon; yra didelė dalis žmonių, kurie bus geriausi kovotojai už žmonijos teises šioj kapitalistinėj šaly. Asmeniškai aš pasakau: aš nacių persekiotas lietuvis, iš Vakarų Europos apviltas atvykau šian žemynan. Dabar iš Viskonsin valstybės persikėliau Čikagos didmiestin. Jei tik bus pažangiųjų Amerikos lietuvių pobūviai ar kokie susirinkimai, tai aš juose dalyvausiu. Aš esu baigęs Teisių fakultetą Kaune, pažįstu iki vieno intelektualus, jei jie dalyvaus kokiuos chuliganiškuos veiksmuos, tai aš ir rimti naujieji ateiviai, mes stebėsime, fotografuosime ir jų darbelius kruvinos okupacijos metu skelbsime spaudoje.

J. Skinaikis.

ĮVAIRUMŲ PUSLAPIS

POPULIARI MOKSLINĖ KINEMATOGRAFIJA

Rašo V. Ž.

1. Dokumentinės Kinematografijos Atsiradimas

Nuo pat pirmųjų savo atsiradimo žingsnių kinematografas patraukė į save priešakinių rusiškosios kultūros veikėjų dėmesį. Tasai susidomėjimas nebuvo atsitiktinas. Mokslininkus, rašytojus traukė ne tiek išradimo originalumas, kiek jo atskleidžiamas, nuolat jaudinąs tikrai mokslinę mintį, galimumas padaryti mokslą visiems prieinamą, liaudžiai suprantamą.

Pirmą kartą susipažinęs su kinematografu, Levas Tolstojus pareiškė: "Aš laikau, kad kinematografas — p a m o k o m a s ir išmintingas reginys. Jis turi milžinišką vertę, kaip mokymo priemonė."

K. Timiriazevas savo atsiminimuose pasakoja apie gilų įspūdį, kurį jam paliko "Burtų žibintuvas," kurio pagalba Rusijoje buvo rengiamos pirmosios viešosios paskaitos apie gamtos mokslą.

1896 metais Rusijos Technikos Draugija surengia Petrapilyje mokslinių filmų peržiūras, kurias lydėjo specialios paskaitos. Savo paskaitoms filmus ima naudoti ir liaudies universitetai. Pirmieji moksliniai filmai sukuriami Maskvos universiteto mokslinių pajėgų iniciatyva ir joms betarpiškai dalyvaujant.

Tikrojo suklestėjimo populiari mokslinė kinematografija Rusijoje susilaukė tik po Didžiosios Spalio socialistinės revolucijos, kuri padarė mokslą plačiausių liaudies masių turtu. Dar pilietinio karo metais (1918-1921) V. Leninas kėlė klausimą apie populiarių mokslinių filmų masinę gamybą, pabrėždamas šitos žinių populiarizavimo formos suprantamumą, masiškumą. Jis nurodinėjo, kad populiarūs moksliniai filmai turi pavirsti savo rūšies publicistika. Moksliniai kaspinai, kuriuose buvo fiksuojami atskirį gamtos reiškiniai bei technikos pasiekimai, turėjo, anot Lenino, įgauti vaizdingų viešųjų paskaitų pobūdį.

2. Kino Veikėjų Bendradarbiavimas su Mokslininkais

Populiariosios mokslinės kinematografijos istorija TSR Sąjungoje neatskiriama nuo tarybinio mokslo istorijos. Moksliniai filmai visada buvo kuriami kino darbuotojams glaudžiai bendradarbiaujant su mokslininkais. Geriausiosios iš tų filmų gali būti ryškiu pavyzdžiu, kaip derinama mokslininko tyrinėtojo dvasia su menininko fantazija bei aistringumu. Jau vienas iš ankstyvųjų tarybinių mokslininkų V. Pudovkino filmų "Galvos smegenų mechanika," skirta Pavlovo mokslui apie sąlyginius refleksus, buvo ne tik reikšmingas kino meno kūrinys, bet ir buvo didžiai įdomus mokslo atžvilgiu. Kaip yra žinoma, nuo to laiko pats Pavlovas ėmė plačiai naudoti kiną savo tolesniuose tyrinėjimuose bei bandymuose, betarpiškai dalyvaudamas kuriant filmus apie a u k š č i a u s i o s i o s nervų veiklos fiziologiją ir patologiją. Pažiūrėjęs savo l a i k u populiarų mokslinį filmą "Drugių gyvenimas," jis pareiškė: "Mano manymu, kinas tokia p a t mokslinio tyrimo priemonė, kaip ir mikroskopas ir teleskopas."

V. Pudovkino patyrimas ir metodas ekranizuojant mokslinę medžiagą buvo toliau išvystyti populiariuose filmuose: "Jūros gilumoje," "Gyvybės jėga," "Saulėtoji padermė," kurie byloja apie itin plačius kino meno galimumus populiarizuoti ir propaguoti mokslines žinias.

3. Dokumentinės kinematografijos Išsivystymas

Penkmečių metais kinematografija plačiai naudojama kaip gamybinės - techninės propagandos priemonė. Techninio apmokymo filmai žymiai padeda įdiegti naują techniką ir naujus gamybos metodus.

Akademikui J. Čiudakovui pasiūlius, sukuriamas specialus apmokymo kino-kursas "Automobilius," kuriame yra šimtai dalių. Ekranuose rodomi pirmieji kinžurnalo "Mokslas ir technika" leidiniai. Populiarūs moksliniai filmai, pagal specialias mokymo programas, tvirtai jeina į vidurinės bei aukštosios mokyklos gyvenimą. Kinas pasidaro itin svarbia mokslinio tyrimo priemone: vis plačiau ir dažniau jis vartojamas tarybiniu mokslininkų darbuose. Kinematografija įsiskverbia į įvairiausias mokslo bei technikos sritis, stengdamasi su didžiausiu ryškumu ir su mokslinių patikimumu atvaizduoti ekrane pertvarkantį tarybinio mokslo poveikį, mokslo gyvąjį ryšį su praktika.

Mokslinis patikimumas ir tikslumas, ir kartu siekimas ne paprastai fiksuoti tuos ar kitus reiškinius, bet ir apibendrinti juos išskiriant patį svarbiausią, tipinga ir atmetant visa, kas atsitiktina, antraeilė, apibūdina geriausiuosius ir populiarius mokslinius tarybinius filmus, skirtus įvairioms žinių sritims.

Reikia atkreipti dėmesį į ankstyvuosius režisieriaus A. Litvinovo filmus apie Tolimuosius Rytus ir Kamčiatką: "Miško žmonės," "Usurio krašto tankumyne," "Nežinomoji žemė." Kurdamas tuos filmus režisierius kuo glaudžiausiai bendradarbiavo su įžymiu Usuri krašto tyrinėtoju V. Arsenjevu.

Mokslinė kinematografija yra tampriai susijusi su geografijos mokslu. Visas svarbiausias tarybines mokslinio tyrimo ekspedicijas visuomet lydėjo kinooperatoriai. Antai, TSR Sąjungos Mokslų Akademijos 1928 metų Pamiro kalnyno ekspedicijos kino nutraukos režisieriui V. Šneiderovui buvo medžiaga sukurti garsiajam popuiariam mokslinia m filmui "Mirties papėdė." Tyrinėtojo dvasią parodė V. Šneiderovas ir kituose savo filmuose — "Didysis perskridimas." "El-Jemenas." "4500 aukštyje."

Šio laikotarpio populiariojo mokslinio kinematografo išsivystymą taip pat apibūdina sukūrimas paveikslų, skirtų Darvino, Timiriazevo, Pavlovo, Mičiurino, Lisenkos mokslui, taip pat filmų iš kultūros ir meno istorijos. Pastarųjų tarpe įžymią vietą užima V. Nikolaj "Tretjakovo galerėja" ir O. Vladimirskio "Puškino rankraščiai." Darbas su tais filmais atskleidė naujus galimumus išnaudojant dokumentinę - vaizduojamąją medžiagą meninėje ir kronikinėje kinematografijoje.

Karo metais mokslinė kinematografija tarnauja frontui ir kariniam parengimui. Populiarus karinis arba propagandinis filmas, filmai - instrukcijos, pamokymai, atmenos, plakatai, šūkiai atskleisdavo priešo taktikos priemones, supažindino su priešo kovine technika, mokė tą naują, kas kasdien buvo išaiškinama per kautynes su fašistiniais okupantais. Kovinių statutų, instrukcijų eilutės, kuriose buvo sukauptas daugelio karų patyrimas, pasidarydavo gyvos ekrane kaip pamokomieji elgimosi kautynių lauke pavyzdžiai. Instruktyvinių - propagandistinių filmų serija pateikė minimumą karinių žinių, reikalingų kiekvienam karo meto sąlygomis.

4. Tarybinė Populiarioji Mokslinė Kinematografija Mūsų Dienomis

Pokarinis planas TSR Sąjungos liaudies ūkiui atkurti bei išvystyti atskleidė naują puslapį mokslinio kino išsivystyme. Kinematografas vis labiau ir glaudžiau susiartina su mokslu. Populiariųjų mokslinių filmų sukūrime dalyvauja akademikai S. Vavilovas, I. Bardinas, N. Gamalėja, V. Filatovas, J. Čiudakovas, A. Oparinas, V. Obrazcovas, I. Artobolevskis ir kiti.

Tų filmų gamyba ir išleidimas sistematizuojami pagal serijas: "Gamta ir žmogus," "Iš rusų mokslo praeities," "Ką dirba tarybiniai mokslininkai," "Gamybos novatoriai," "Agronomo pasikalbėjimai," "Kelionės p o TSR Sąjungą," "Kultūra ir menas," "Kūno kultūra ir sportas." Plačiai išgarėja populiariųjų mokslinių filmų kino rinkiniai ir kas mėnesį leidžiamas kinožurnalas "Mokslas ir technika."

Išvystomi tokie žanrai, kaip kinopaskaita ("Apysaka apie augalų gyvenimą"), mokslinė publicistika ("Jie vėl mato."). Ryškėja kinomonogr a fi j o s žanras ("Scenos meistrai," "Aktoriaus V. Jurenevo menas," "Riepinas," "Suvorovas").

Visuotinį pripažinimą pelno tarybiniai vaizdų filmai, pasakoją apie Tarybų Sąjungos gamtos turtingumą bei įvairumą, apie jos gražius gamtovaizdžius, apie naują tarybinių žmonių pertvarkytos šalies veidą.

Milžiniškos reikšmės moksliniam kinui turėjo diskusija biologijos klausimais ir mičiurininės biologijos pergalė prieš reakcines idealistines liekanas moksle. Jis su ypatingu aštrumu pabrėžė materialistinių principų kūrybinę reikšmę visoms mokslo šakoms, o, vadinasi, gamtos mokslo žinių populiarizavimui kino priemonėmis. Kaip tik gyva, kūrybinė pažiūra į mokslinį turinį, kurio pagrinde glūdi materialistinis gyvenimo dėsnių supratimas, apibrėžė raiškią jėgą bei reikšmę tokių populiarių mokslinių filmų, kaip M. Korostino "Apysaka apie augalų gyvenimą," B. Dolino "Žvėrių taku" ir "Vieno žiedo istorija" ir daugelio kitų.

Derindama mokslo ir meno metodus, populiari mokslinė kinematografija TSR Sąjungoje tampa vis veiksmingesne priemone žinioms skleisti, mokslo bei meno idėjoms populiarizuoti.

PRAGA. — Fabrikinė Čechoslovakijos gamyba bent 5 nuošimčiais viršija valstybinį planą.

Caracas, Venezuela. — Streikuoja 6.000 darbininkų prieš anglų žibalo kompaniją.

Prezidentas Trumanas nuvyko į Fort Benning, Ga., apžvelgti karinius pratimus ir čionai pozuoja armijos paveiksliniņkams.

AMERIKOS IR SOVIETŲ SĄJUNGOS GINKLAI

Amerikos valstybės ir apsigynimo departmentai spėja kad karinė Sovietų galybė iki 1954 metų pasivys ir pralenks ginkluotas Jungtinių Valstijų jėgas. Tatai rodo Washingtono valdininkų surankiotos žinios, kiek Sovietai pasigamina įvairių ginklų, tame skaičiuje ir atominių karo įrankių, kaip pranešė Associated Press, amerikinė žinių agentūra, praeitą savaitę.

Jungtinės Valstijos todėl, girdi, turi negaišuojant telkti ir ginkluoti vakarų Europos jėgas, kad galėtų viršyti Sovietus.

Karinis New Yorko Times rašytojas Hanson W. Baldwin, visuomet žeminantis Sovietus, sovietines jėgas, daro sekamus palyginimus (praeito sekmadienio laidoje):

Jungtinės Valstijos turi šimtą ar šimtus atominių bombų, o Sovietai dar tik dešimtimis tegalį skaičiuoti savo atom-bombas.

Amerika daro bandymus pasigaminti daug baisesnę hydrogeninę bombą. Aišku, jog Sovietų Sąjunga taip pat darbuojasi dėl tokios bombos išvystymo.

Gal Jungtinės Valstijos turi daugiau atominių nuodų-dulkių, negu Sovietai. Tomis dulkėmis galima būtų mirtingai arba pavojingai apnuodyti orą priešo didmiesčiuose ir apylinkėse, taip kad negalėtų ten gyventi ir tie, kurie išliktų gyvi.

(Kai kurie mokslininkai lėmė, kad Sovietų Sąjunga gali didelius kiekius atominių dujų-dulkių prisigaminti.)

Jungtinės Valstijos išvysto vis daugiau apkrečiamųjų ligų perų-bakterijų ir daro tiem peram slaptus išbandymus "vienoje vietoje" vakariniame šios šalies ruožte. Teigiama, kad tokios bakterijos naikintų žmones, gyvulius ir javus.

Sovietai irgi žino, kaip priveisti ir naudoti karines bakterijas.

Amerikos armijos cheminio skyriaus vadas neseniai pranešė, jog ši šalis gamina dujas, kurios galėtų užmigdyt bei apmarint priešam nervus ir tuo būdu padaryt juos bejėgiais.

Reikia suprasti, kad rusai šiek tiek pralenkia amerikonus kas liečia nervų dujų gamybą.

Jungtinės Valstijos turi labai greitų rakietinių-džetinių lėktuvų, o najieji amerikiniai bombanešiai gali toliau ir aukščiau skristi, negu bet kurios kitos šalies bombanešiai, — sako tas Times rašytojas.

Bet Sovietų Sąjunga savo rakietiniais lėktuvais-kovotojais, turbūt, pralenkė Jungtines Valstijas. Sovietai tikrai viršija amerikonus kitais lėktuvais, kurie pritaikyti veikt mūšiuose podraug su sovietine armija, kaip rašo Baldwin.

Atrodo, kad Rusija radijiniai vairuojamais iš tolo savo rakietiniais lėktuvais (be lakūnų) taipgi viršija amerikonus. Rusai turi pirmenybę ypač rakietomis, kurios naudojamos ant žemės, kaip artilerija.

Amerika pasistatė tam tikrą skaičių greitų "šnorkelinių" submarinų, kurie, po vandeniu būdami, gali traukt savin orą per vamzdžius ir "šnerves," kyšančias virš vandens. Sovietai taip pat turi tokių submarinų.

Amerika yra aukščiau išvyščius radarą, negu Sovietai. Bet Sovietų tankai galingesni. Daugelis kitų ant žemės naudojamų sovietinių ginklų taip pat geresni, negu amerikiniai, — sako karinis New Yorko Times rašytojas Baldwin.

J. C. K.

Anglija prašo Sovietus paleist suimtą anglų laivą

London. — Anglija kreipėsi į Sovietų Sąjungą, kad paliuosuotų žvejinį anglų laivą Etruria.

Sovietų vyriausybė sakė, jog tas laivas plaukė per sovietinį Baltosios Jūros ruožtą, netoli Murmansko; buvo nužiūrėtas kaip šnipų laivas, todėl ir suimtas.

Kazio Bevardžio Margumynai

Raudonojo Kryžiaus organizacija Jungtinėse Valstijose turi 4,845 skyrius. Jos pirmininkas yra generolas George C. Marshall, gaunantis $22,500 metinės algos.

Dr. F. G. Benting, svarbaus **insulin** vaisto išradėjas, mirė 1941 m. vasario 21 d. lėktuvo nelaimėje, skrendant per Newfoundlandą į Londona. Jis buvo kanadiečių kilmės.

Antrojo pasaulinio karo finansavimui Jungtinėse Valstijose nuo 1942 metų gruodžio iki 1945 m. to paties mėnesio buvo pravesta 8 vajai karinių bonų pardavinėjimui. Per tą laikotarpį parduota karo bonų už 154 bilionus, 900 milionų dolerių.

Pas kai kuriuos žmones yra klaidingas supratimas, būk įstatymiškai baudžiami tie, kurie tyčia gadina ar naikina pinigus. Tokio įstatymo nėra, bet jei tokie asmenys pastebimi, tai gabenami į ligoninę protui ištirti.

Columbia District'e, kuriame yra šios šalies sostinė Washingtonas, gyvenantieji žmonės, neturi progos už viršininkus balsuoti jau nuo 1800 metų. Tais metais prezidento rinkimuose gyventojai balsavo kaip Marylando valstijos piliečiai. Nuo tada Districtą of Columbia valdo Kongreso paskirtas komisionierius, ir nuo tų metų Washingtonas yra šalies sostinė.

Skaitlingiausias telefonais Jungtinėse Valstijose miestas yra San Francisco, Californijoj. Kiekvienam šimtui jo gyventojų yra 49 telefonai.

Washington, D. C., kiekvienam šimtui gyventojų yra 47 telefonai.

Seniaus buvusieji Jungtinių Valstijų prezidentai Thomas Jefferson ir John Adams draugavo, nors rinkimuose vienas prieš kitą kandidatavo.

Nežiūrint, kad Jeffersonas kandidatavo į prezidentus prieš Adamsą ir buvo išrinktas, bet ir po to jiedu palaikė draugiškumo ryšius. Pagaliaus, abudu buvo komitete pasirašymui Nepriklausomybės Paskelbimo (Declaration of Independence); abudu buvo atstovai konvencijai dėl Jungtinių Valstijų Konstitucijos užgyrimo ir abudu 1826 m. liepos 4 d. mirė. Adams mirė sulaukęs 90 metų amžiaus, o Jeffersonas 83 metų.

Oak Ridge, Tenn., buvo slaptingasis Jungtinių Valstijų miestas, prie kurio buvo uždrausta net prisiartinti, bet 1949 m. kovo 19 d. ta draus mė buvo panaikinta, tik akylai sergstimi atominiai įrengimai.

Oak Ridge buvo pagamintos pirmutinės atomų bombos, numestos ant Japonijos miestų Hirošimos ir Nagasaki, kur jos sunaikino apie 200,000 žmonių gyvybių.

Įruošimui šios šalies sostinės Washingtono vyriausiu architektu buvo Benjamin Banneker, negras. Jis mirė 1806 m. spalio 25 d., Baltimorėje, Md.

U. S. Public Health Service (valdinė Sveikatos Įstaiga) paskelbė, kad 1949 metų bėgyje vėžio liga Jungtinėse Valstijose mirė 197,042 žmonės.

New Yorko mieste yra 32 "dangorėžiai" — aukštieji pastatai, turintieji 500 pėdų ir daugiau aukščio, ir 10 pastatų, turinčių 400 pėdų aukščio. Už visus aukštesnis yra Empire State Building, turintis 1,265 pėdas aukščio.

Iki šiol žinoma jauniausia Jungtinėse Valstijose motina yra 10 metų amžiaus.

Benjamin Franklin yra karta pasakęs, kad rašyboje tik poetui leidžiama apsilenkti su gramatikos ir žodžių sintaksės taisyklėmis.

Todėl poetus labiausiai kritikuoja korektūrų skaitytojai, bet jų niekas negirdi.

Wesley McGraw kartą parašė tokį patarimą:

— Pirmiausiai turi išmokt gyventi pats su savim, o tik po to mokykis gyventi su kitais.

Apskaitliuota, kad 1949 metais šioje šalyje buvo 6,582,000 našlių moterų, o našlių vyrų — 2,181,000.

Kazys Bevardis.

Italų partizanų žudikas tik 4 mėnesiam įkalintas

Roma. — Maršalas Rodolfo Graziani, buvęs vyriausias Italijos fašistų armijos komandierius, tapo nuteistas tik 4 mėn. kalėti.

Karo metu Graziani buvo uolus Hitlerio bendradarbis ir sušaudė šimtus kovojusių prieš nacius italų partizanų.

Pradinis teismas seniau buvo skyręs Grazianiui 19 metų kalėjimo; paskui dovanojo jam 14 metų, o dabar bausmė numušta viso iki ketverto mėnesių.

Čechoslovakija sako, Amerikonai davė savo šnipam radijo skleistuvus.

Praga. — Čechoslovakijos valdžia teisme prieš šešis šnipus-išdavikus nurodė, jog Amerikos ambasada Pragoje davė jiems keturis radijo duotuvus (transmitterius). Šnipai gi tais prietaisais perleidinėję slaptas žinias amerikonams apie Čechoslovakijos armiją, tvirtoves, svarbius fabrikus ir kt.

Čechoslovakų valdžia todėl patvarkė, kad tiktai su valdiniais užgyrimais bus leista radijo duotuvus pirkti, parduoti, ardyti bei taisyti.

KALVIO IGNOTO TEISYBĖ

3-21-50

APYSAKA

—36—

Parašė A. GUDAITIS—GUZEVIČIUS

(Tąsa)

"Panevėžio ir Marijampolės proletarų iniciatyva š. m. viduryje buvo sušaukta Kaunijos ir Suvalkijos komunistų konferencija, po kurios buvo pradėta steigti ir rajoninės, ir vietinės organizacijos.

"Vilniuje sušauktas Lietuvos ir Baltarusijos Komunistų Partijos pirmasis suvažiavimas, kuriame atstovauta 800 organizuotųjų partijos narių, dirbančių Lietuvos miestuose, dvaruose ir sodžiuose..."

Kiek pasiklausiusi, Kirstukienė atsiduso.

— Ko tu? — pakėlė akis Ignotas.

— Nebesusigaudau, Ignas. Nebespėju išvėtyt pelų.

Dar negali jos mintys nuosekliai eiti tų žodžių vaga, nespėja visų jų išrūšiuoti. Jai beklausant, atsiranda kitų minčių, iškyla vaizdų, kurie mažai ką bendra teturi su Ignoto skaitymu. Ji nuklysta visai į kitą, kasdieninį dvaro gyvenimą, ir tik protarpiais jos ausyse neaiškiai, tartum pro vandenį, suskamba: "rajoninės organizacijos... centras... suvažiavimas."

Negalėtų nė pats Ignotas pasigirti, kad jam būtų įprasta skaityti tokios rezoliucijos. Ten, kaime, apačiose, tie dalykai eina daug paprasčiau: pagrindus supranti, priimi, na, tai ir balsuoji. O čia reikia narplioti, ardyti visokių nekasdieniškų žodžių nėrinį, kad jie susiklostytų galvoje įmanomais ir kitiems pasakomais posmais.

Ignotas sušilo, kol prisiyrė iki rezoliucijos vidurio. Tada sugrįžo Karolis.

— Na, kaip sekasi, draugai? — paklausė jis, pamatęs prakaitą šluostantį Ignotą — Ne jau nuo skaitymo?

— Aha!

— Ar bent aišku?

Abu— ir Kirstukienė, ir Ignotas — murmtelėjo kažką nesuprantama.

— Matote, brangūs draugai, — pareiškė Karolis: — Aš ne pramogai ir ne dėl to, kad nenorėčiau pats perskaityti, daviau jums tą raštą. Reikalas dabar taip pasikeitė, kad jums, sugrįžus namo, greičiausiai teks patiems aiškinti savo draugams dabartinį politinį momentą. Taigi, teks ir į šią rezoliuciją pasižiūrėti. Na, kaip ją reikia skaityt ir suprast?

Ir žodį po žodžio jis pervarė visas tezes nuo pradžios iki galo, paversdamas skaitymą įdomiu pasikalbėjimu apie įvairius įvykius partijos istorinėje raidoje.

"Ekonominės sąlygos, sudarytosios šio karo, ir klasinių priešingumų paaštrėjimas neišvengiamai verčia proletariatą suduot paskutinį smūgį buržuazinei kapitalizmo tvarkai ir paimt politinę valdžią į savo rankas, pabaigt karą, padarius bendrą taiką, ir pradėt statyt naują gyvenimą socialistiniais pamatais..."

— Kas tai yra socialistiniai pamatai? — perskaitęs skirsnelį, paklausė Karolis ir, kad nesivaržytų jo klausytojai, tuoj pats paaiškino: — Trumpai sakant, bus taip: — visuomenė paima į savo rankas visus fabrikus ir dvarus, pašalina išnaudotojus — fabrikantus ir dvarininkus — ir organizuoja planingą gamybą ir paskirstymą... Kaipgi įmanomas eksploatatorių - išnaudotojų pašalinimas?...

Aiškintis jie pabaigė jau sutemus.

Didysis klubo namas vėl ūžė: į salę rinkosi darbininkai.

— Nušiurę, nuskarę darbininkėliai, o kad ims kalbėt, tai — lyg jie visą gyvenimą daugiau nieko nebūtų dirbę. Kaip advokatai, — nusistebėjo Kirstukienė. — Na, kurgi jau man? Ar tai mano galvai?

Ir Jokimas, Kirstukienės vyras, buvo socialistas, ir vaikai, ir Didžkus, ir Ignotas, ir visi geriausi žmonės apskrityje. Bet jų buvo reta, jų buvo maža. Ir jų žodis skambėjo negarsiai, užkampiuose, kur nepasiekdavo žandaro akys. O dabar — kokios minios, kokie drąsūs žodžiai!

Visai tai buvo aišku, kaip visuma, kaip paveikslas, bet pamėginti dabar visa išdėstyti savo žodžiais ir taip taikliai, taip ryškiai, kaip daro tie miesto darbininkėliai, — šimtas žino! Pagalvojus apie tai, Kirstukienei rankos tirpo. O čia dar atėjo nurodymas — pasiruošti jai rytojaus dieną pasikalbėti su bedarbėmis moterimis tarnaičių samdos biržoje.

— Kas gi bus, Ignas? Skandalas!

Ji ir raudo, ir balo, ir juoktis mėgino: susierzino moteris.

—Nieko, nebijok tiktai. Sakyk, kaip yra, ir galas! Darbininkė žmona supras, o buržuika bijos prasižiot...

Pats jis manė dar pasėdėti per mitingus, pasiklausyti kalbų, pasigauti tokių — aiškiai surištų, smarkių posakių, kokiais taip nesivaržydami mėtėsi miestiečiai, ir tada — prašom, nors miesto vidury, nors "ant viso svieto"!

Vakare, kai Ignotas jau taisėsi gulti savo koridoriaus kampelyje, jį surado namo prievaizdas ir nusivedė pas Karolį, tik ne į tą patį kambarį, bet aukštai, į pačią pastogę, prie kurios durų stovėjo du sargybiniai, susikišę rankas į kišenes. Ten ėjo Vilniaus miesto "bojuvkos (kovos būrys) pasitarimas.

"Žalias jaunimėlis, dar žalias!" sumetė Ignotas, klausydamas karštų, kovos troškimo kupinų kalbų.

Vienas jaunuolių aiškino, kokie būna gatvių susirėmimai. Kitas kalbėjo apie ryšių priemones kautynių metu. Ignotui visa tai atrodė gana skysta, jis įtariamai dėbčiojo į susėdusius pasieniais jaunuolius: jų tarpe nebuvo nė vieno tikrą kovos kelią perėjusio partizano.

— Ar jūs, vyručiai, žinot, kaip parakas kvepia? — neiškentęs paklausė jis pranešėjo, kuris buvo labai jaunas ir labai griežtos veido išraiškos. Tas įsižeidė, ir jei ne Karolis, kažin kaip būtų išaiškinęs Ignotas tiems jaunuoliams, kad jis nenori jų nei išjuokti, nei pažeminti, kad jam svarbu įspėti, jog šaudymo išmokti reikia daug anksčiau, negu priešo kulkos pradės pro ausis švilpti. Miesto partizaninės "bojuvkos" atstovų pasitarimas po to daug rimčiau ir atidžiau apsvarstė šaudymo pratimų eigą. O tada, metęs oficialų toną, Karolis paprašė jaunuolius susėsti arčiau Ignoto:

— Tai patyręs partizanas! Paprašykit jo, ir jis papasakos jums, kaip reikia vokiečius mušti. Jis daug žino, daug ko gali jus pamokyti. Papasakok jiems, drauge!

Ignotas, taip staiga užkluptas, nežinojo nuo ko pradėti.

— Tai nuo pradžios ir pradėk. Kaip jūs į mišką patekot? Dėl ko? — patarė jam Karolis, ir jis paklausė:

— O pradžia buvo tokia: daužė daužė, dovijo dovijo mūsų žmogų niemčius, kvapo pasiklauso ir vėl dovija. Na, tai ir paskėlė žmogus iš paskutinio vieko prieš niemčių. A kaipgi prieš jį stot? Ar nuogom rankom, ar su pagaliu, ar su akmeniu?... Ginklas, vyručiai! Va, kas visų vyriausia dabar! Ginklas!...

* * *

Rytą, išsiderėjęs iš Karolio leidimą brolį aplankyti, Ignotas gavo palydovą, jauną, dailų berniūkštį, kuris nusišypsojo jam, lyg senam pažįstamam.

— Nuvesk, Aliuk, draugą pas tą geležinkelietį, kuris prie Aušros Vartų gyvena. Jei ten nebus, tada Pohuliankoje paieškok. Jis vienoj vietoj ilgai nebūna... O tu, draugas Varkaly, neužtruk. Dar šįvakar reikės tau geležinkelio dirbtuvėj su darbininkais šnekėt, — įsakomai pabrėžė Karolis.

"Tai tau, Jurgi, ir devintinės! — Ir vėl kermošius," pagalvojo Ignotas, bet nenorėjo parodyti, kad nėra tikras dėl savo sugebėjimo, ir pasiskubino pro duris.

Prie to paties palydovo prikibo ir Kirstukienė:

— Taigi, kad miestan, tai ir aš prie Astrabramskos. Da ne laikas, ale aš pirma apsibūsiu, apsižiūrėsiu...

— Na, tai keliaukim kartu! — pasiūlė palydovas.

Ties Varnų gatvės kampu visi trys susėdo į išklibusį arklinį tramvajų. Vežikas, įsitvėręs vadžias viena ranka, o kita ranka apgniaužęs stabdžio lanką, vairavo tą išgverusį, drebantį, žvangantį vagoną. Ignotas su Kirstukiene atsisėdo kampelyje ir rimtai, nesidairydami žiūrėjo tiesiai prieš save. Palydovas atsistojo vagono aikštelėje.

Pro vienodą arklių pasagų kaukšėjimą konduktorius kimiu, sušalusiu balsu giedojo:

— Zavalna!... Tatarska!

(Daugiau bus)

J. Jurginis.

VILNIUS

Revoliucinės Vilniaus tradicijos

Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos sostinė iš seno buvo ne tik administraciniu ir kultūriniu centru, bet ir neužgęstančiu revoliucinio darbininkų judėjimo židiniu. Plečiantis kapitalizmui čia išaugo odos, stiklo ir medžio pramonė, susibūrė didesnis darbininkų ir amatininkų skaičius. Čia 1886 — 87 metais ėmė kurtis pirmieji revoliuciniai rateliai, skelbę marksizmo mokslą. Iš čia po visą Lietuvą ėmė plisti socializmo idėjos. 1892 metais čia pirmą kartą Lietuvoje buvo atšvęsta Gegužės Pirmoji. 1895 metų rudenį Vilniuje lankėsi Leninas; jis nustatė ryšius su vietos socialdemokratų grupėmis ir padėjo joms susiburti į partiją. 1896 m. gegužės 1 d. Vilniuje įvyko pirmasis, steigiamasis Lietuvos socialdemokratų partijos suvažiavimas, kuriame buvo priimta partijos programa.

Vienas pirmųjų Vilniaus miesto darbininkų judėjimo vadų ir Lietuvos socialdemokratų partijos steigėjų buvo Feliksas Dzeržinskis. Dar besimokydamas I-joj Vilniaus gimnazijoj, jis vadovavo fabrikų darbininkų ir amatininkų jaunimo rateliams. Vilniaus darbininkų tarpe jis iškilo kaip puikus organizatorius, nepalaužiamas revoliucionierius, be galo ištikimas darbininkų klasės reikalui. Išstojęs iš gimnazijos, jis pasidarė profesiniu revoliucionierium. 1897 metais partija pasiuntė jį į Kauną organizuoti ten revoliucinio sąjūdžio.

Socialdemokratų partijos darbo dėka revoliucinė kova Vilniuje pradėjo sparčiau augti. Miesto įmonėse įvyko eilė streikų, kurie sustiprino darbininkų klasinę sąmonę, išmokė juos solidarumo, kėlė jų revoliucinį pasiryžimą. Vilniaus darbininkų kova darėsi pavyzdžiu kitiems Lietuvos miestams.

Kylant revoliuciniam darbininkų judėjimui Vilniaus mieste, augo caro valdžios teroras, siekęs tą judėjimą užgniaužti ir nuslopinti. 1899 metais mieste įvyko platūs areštai ir apie 40 žmonių buvo ištremta į Sibirą. Protestuodami Vilniaus darbininkai suruošė dvi pirmąsias politines demonstracijas, kuriose dalyvavo po 500—700 žmonių. Demonstrantai šaukė: "šalin caro valdžia" ir dainavo revoliucines dainas.

1902 metų Gegužės Pirmąją Vilniaus darbo žmonės suruošė demonstraciją, kuri caro žandarų buvo užpulta. Dalis demonstrantų buvo areštuota ir gubernatoriaus fon Vahlio įsakymu išplakta rykštėmis. Toks barbariškas gubernatoriaus elgesys sukėlė didžiausią pasipiktinimą miesto darbininkų ir pažangiosios inteligentijos tarpe.

Šio pasipiktinimo vaisiumi buvo tų pačių metų gegužės 18 dienos pasikėsinimas į fon Vahlį. Batsiuvys G. Lekertas šovė į gubernatorių ir jį sužeidė. Pasikėsintojas birželio 10 dieną buvo pakartas.

Pasikėsinimas į fon Vahlį, išaugęs darbininkų pasipiktinimo dirvoje, reiškė neteisingos individualinio teroro taktikos pritaikymą. Rusijos socialdemokratų partija griežtai stojo prieš tą eserų taikytą taktiką. Leninas laikė ją žalinga revoliuciniam judėjimui, nes ji masių kovą keitė atskirų didvyrių kova. Ji reiškė netikėjimą revoliuciniu liaudies judėjimu.

Žinia apie darbininkų išplakimą rykštėmis ir apie pasikėsinimą bematant aplėkė ne tik visą Lietuvą, bet ir plačius tuometinės Rusijos rajonus. Plataus atgarsio ji rado ir Lenino redaguotos "Iskros" tų metų 21 ir 22 numeriuose, kur Leninas davė marksistinį teroristinių aktų įvertinimą, turėjusį didelę reikšmę tuometinei proletariato kovai.

Kilus Rusijoj 1905 metų revoliucijai, Vilniaus darbininkai pirmieji Lietuvoje prie jos prisidėjo iš pradžių mitingais, o vėliau streikais ir demonstracijomis. Sausio 24 dieną (naujuoju stiliumi) buvo paskelbtas solidarumo streikas, kuris tęsėsi iki vasario 5 dienos. Streikui pasibaigus, judėjimas toliau augo. Jis plito visame krašte. Tų pačių metų spalio 29 dieną caro kariuomenė Jurgio prospekte (dabartinėje Gedimino gatvėje) šaudė į demonstraciją, 5 žmones užmušė ir kelias dešimtis sužeidė. Kaip atsakymas į šią kruviną caro valdžios akciją, spalio 30 dieną buvo paskelbtas visuotinis streikas ir suruoštos iškilmingos žuvusiųjų laidotuvės, į kurias susirinko didžiausia minia žmonių. Lapkričio 3 d. Pylimo (Komjaunimo) ir Trakų gatvėse įvyko nauji darbo žmonių susidūrimai su kariuomene, kurių metu 8 žmonės buvo užmušti ir daugiau kaip 50 sužeista. Lapkričio 6 dieną buvo išleistas socialdemokratų atsišaukimas, kviečiantis darbo žmones stvertis ginklo ir stoti prieš carizmą.

Lietuvos socialdemokratų partijoje nuo pat jos įsikūrimo pradžios pasireiškė dvi srovės: kairioji — revoliucinė ir dešinioji — oportunistinė, kuri blokavosi su Lietuvos buržuazija. Po 1905 metų revoliucijos nuslopinimo prasidėjusi Stolypino reakcija ir vėliau — pirmasis pasaulinis karas dar labiau pagilino Lietuvos socialdemokratų partijos suskilimą į dvi stovyklas. Oportunistinė partijos dalis galutinai atsisakė nuo revoliucinės kovos ir netrukus visiškai perbėgo į buržuazijos stovyklą. Vokiečių kariuomenei užėmus Lietuvą, dešinieji socialdemokratai drauge su aršiausiais reakcionieriais metėsi į kaizerinių okupantų glėbį, talkininkavo jiems ir drauge su visais lietuviškaisiais buržuaziniais nacionalistais pradėjo smaugti Lietuvos liaudį. Kairysis partijos sparnas liko ištikimas revoliucinei kovai, karui prasidėjus užėmė aiškią internacionalistinę poziciją, skelbė griežtą kovą imperialistiniam karui bei darbininkų klasės interesų išdavikams. Būdami Rusijos revoliucinio judėjimo vadų Lenino ir Stalino pasekėjai, revoliuciniai socialdemokratai siekė socialistinės, darbo žmonių tvarkomos Lietuvos.

Kada lietuviškieji buržuaziniai nacionalistai, kaizerinių okupantų nurodymu, sušaukė 1917 m. rugsėjo 18-22 d.d. vadinamąją "lietuvių konferenciją," kuri sudarė kaizerinę "Tarybą" ir ėmė rengti Lietuvos pavertimą amžina kaizerinės Vokietijos kolonija, Lietuvos socialdemokratų partijos dešinieji vadeivos S. Kairys, M. Biržiška ir kiti nuėjo aktyviai bendradarbiauti su tautos išdavikų "Taryba" ir liko net jos prezidiumo nariais. Atviras šių vadų tarnavimas imperialistams sukėlė Vilniaus socialdemokratų tarpe pasipiktinimą. Jie reikalavo, kad Kairys ir Biržiška išeitų iš "Tarybos." Pastariesiems nepaklausius, vilniečiai kairieji socialdemokratai, norėdami galutinai atsiriboti nuo darbo žmonių ir tautos išdavikų, nutarė išstoti iš Lietuvos socialdemokratų partijos ir sudaryti atskirą revoliucinę darbininkų klasės partiją, kuri sektų Rusijos bolševikų, pergalingos Spalio revoliucijos nurodytu keliu.

(Daugiau bus)

Didėja Indėliai Respublikos Taupomosiose Kasose

VILNIUS, kovo 18 d. — Respublikos miestų ir kaimų vietovių taupomosiose kasose padidėjo indėliai. Kovo mėnesį palyginti su sausiu bendroji darbo žmonių sutaupų suma padidėjo 10 procentų, o indėlininkų skaičius pastaruoju metu padidėjo 5,320 žmonių.

Kiekvieną dieną auga indėlių suma kaimų vietovių taupomosiose kasose. Ištisai kolūkinėje Jurbarko apskrityje kolūkiečių sutaupos per metus padidėjo daugiau kaip dvigubai. Lietuvos kaimų vietovėse papildomai atidarytos 22 taupomosios kasos.

DIENRAŠČIO

LAISVĖS PIKNIKAS

Įvyks Sekmadienį
LIEPOS 2 JULY
1950
Prasidės 1-mą valandą po pietų

Bus Klaščiaus
CLINTON PARK
Betts ir Maspeth Aves.
Maspeth, L. I., N. Y.

Kadangi tuom tarpu įvyksta LDS seimas Brooklyne, tai bus daug svečių iš kitų miestų. Suvažiuos viršaus 200 delegatų iš daugelio miestų. Būkite piknike ir susipažinkite su jais.

George Kazakevičiaus Orkestras
gros įvairius muzikos kavalkus šokiams

Brooklyno Aido Choras, diriguojant Geo. Kazakevičiui duos gražią dainų programą. Būtinai išgirskite jį.

Programa prasidės 5 valandą po pietų ● Įžanga 75 centai, taksai įskaityti ● Muzika nuo 6-tos valandos po pietų

Kvieskite į Laisvės pikniką savo draugus iš visur. Parašykite jiems laiškelius ir paprašykite atvažiuoti į tą gražų pikniką, kur bus tiek daug svečių iš toliau. Visi rūpinkimės, kad piknikas pavyktų. Parodykime fašistiniams gaivalams, kad jų boikotavimas Laisvės parengimų tiek tereiškia, kiek šuns lojimas prieš mėnulį. Neužsisakykite tuom laiku vakacijom vietas, žinokite, jog jūs turite būti savo dienraščio piknike.

"LAISVĖS MASTAS"

Arthur Forster, autorius knygos "A Measure of Freedom" yra Anti-Defamation League of B'nai B'rith Civilių Teisių skyriaus direktorius.

Šiomis dienomis daug yra rašoma apie tai, kaip neapykanta ir intolerancija paveikia mūsų demokratišką gyvenimą. Daug šios rašybos yra bendrais bruožais. Bet nelabai daug bendrumų galima rasti neseniai išleistoj knygoj — "A Measure of Freedom" (Laisvės Mastas). Ši knyga aiškiai ir dramatiškai įrodo, kaip Jungt. Valstybių žmonės ir jų įstatymų leidėjai palaikė arba nepalaikė Amerikos žmonių asmens vertybės idealo 1949 metais. Parašyta su įsitikinimu, kad neapykanta galima įveikti tiktai, jeigu jos rezultatai bus viešai iškelti. "A Measure of Freedom" padengė kiekvieną fazę šios problemos. Vienoj knygos dalyje kalbama apie tai, kaip šių dienų Ku Klux Klanas prasidėjo. Lygiai taip, kaip galingasis 1920 metų Klanas, šių dienų Klanas paėmė savo vardą iš "Knights of the Ku Klux Klan." Ta organizacija susidarė iš būrio vyrų, kurie dėvėjo kaukes ir apsiaustus, ir terorizavo išlaisvintus negrus Tennessee valstijoje 1865 m. Jie norėjo sulaikyti juos nuo balsavimo. Šių dienų "Klanas" yra silpna organizacija su nesklandumais tarpusavyje. Silpna savyje, ji yra atakuojama organizuotos pietų valstijų viešos nuomonės. Bet vis vien jų fanatiška filozofija ir masių terorizavimas, ypač Alabama, Georgia ir Tennessee valstijose, yra grąsinimas demokratijai ir saugumui milijonams amerikiečių pietinėse valstijose.

Viena dalis knygos pavadinta "Patrons of Patriotism." Ji parodo motyvus, finansavimą, rėmėjus ir propagandos metodus šių "profesionalių fanatikų." Dauguma vieno milijono dolerių, paaukotų panašiems reikalams 1949 metais, liko šiems "lyderiams."

Visos šios neapykantų grupės yra anti-semitai, nors tai yra tiktai viena dalis jų anti-demokratiškos filozofijos. Iš viso, 58 organizacijos skleidė anti-semitizmą Jungt. Valstybėse 1949 metais. Bet pastebima, kad buvo mažiau organizuotų anti-semitų susirinkimų, ir kad, apart vakarų pakrantės, jie nebuvo gausiai lankomi. Knygos kitas skyrius aprašo apie diskriminaciją prieš žydus, negrus ir kitas mažumų grupes tautos ekonominiame, politiniame ir socialiame gyvenime.

"A Measure of Freedom" irgi iškelia diskriminaciją sporto gyvenime. Todėl, kad visuomenės parama yra reikalinga, nedaug diskriminacijos pasirodo sporto sluoksniuose. Boksas ir baseball neturi jokių suvaržymų ir juose dalyvauja įvairių grupių amerikiečiai. Bet American Bowling Kongresas ir Professional Golfer's Association turi savo taisykles, kurios draudžia nebaltiems dalyvauti. Mėgėjų sportas, ypač golfas ir tenisas, daro juoką iš Amerikos teisingumo idealo. Mažumų grupių nariai sulaikomi įvairiais būdais — kvota, juodais surašais (blacklists) ir uždraudimu aplikacijos blankų. Žinoma, yra išimčių, kaip Pancho Gonzales, kuris išlošė teniso čampionatą per dvejus metus. Bet bendrai, mėgėjų sporte žaidėjas gali dalyvauti tiktai, jeigu jo pavardė, tikyba, kilmė ir spalva yra "tinkama." Knyga pabrėžia faktą, kad Kongresas nepravedė civilių teisių įstatymų 1949 m., nors atskiros valstijos priėmė; kad nekurios Amerikos kolegijos vis priima tam tikrą kvotą studentų iš mažumų grupių. Bet American Council of Education nusistatė užbaigti šią kvotos sistemą.

Nors knyga kalba apie anti-demokratiškus veikimus J. Valstybėse, ji įrodo, kad daugelyje atvejų mūsų tautos gyvenime fanatiškumas ir neapykanta sumažėjo 1949 m.

Stephen Pearce.

DIDYSIS MAYNARDO

PIKNIKAS

Paramai Dienraščio

LAISVĖS

Visi rytai rengkitės į savo dienraščio didįjį pikniką, kuris įvyks

Sekmad., Liepos-July 2

●

Puiki dainų programa, daug visokių pamarginimų bei įvairumų, dalyvaus chorai, mažesnės grupės ir paskiri asmenys. Iš anksto rengkitės jame dalyvauti. Turėsite malonumo pasimatyti su daugeliu seniai matytų ir įsigysite naujų pažinčių.

Ši didžioji iškilmė bus

ARARAT CAMP

Vose Pond Pavilion

Maynard, Mass.

●

Maynardo pikniko bilietai yra iš anksto platinami, pasistenkite įsigyti jų arba pasirūpinkite jų platinimu savo kolonijose

Maynardo piknikai yra pagarsėję gerais valgiais. Nes iš daugelio kolonijų gaspadinės pasirūpina prigaminti ir atvežti į pikniką kuo geriusių valgių. Taipgi bus ir gėrimų.

●

Massachusetts valstijos pažangiosios lietuvių organizacijos kviečia visų rytų lietuvius dalyvauti šioje gražioje iškilmėje ir tuomi finansiniai paremti dienraštį Laisvę.

Šie vyrai lankėsi Baltajame Name planuoti, kaip palaikyti farmų produktų kainas.

ŽINIOS IŠ LIETUVOS

Pasvalyje Reikia Muziejaus

PASVALYS, kovo 18 d. — Šiuo metu, kada tarybinė valdžia kreipia didelį dėmesį į Tarybų Lietuvos miestų atstatymą, jų sutvarkymą ir papuošimą, žymiai pasikeitė ir Pasvalio miestas. Pasvalyje pastatytas naujas kino teatro pastatas, atidaryta ligoninė, kultūros namai, apskrities laikraščiui redakcija ir tt.

Bet šituo pasvaliečiai dar nepasitenkina. Jie laukia, kad dar platesniu mastu būtų vystoma kultūra. Šiandien jie pageidauja, kad ir Pasvalyje būtų įsteigtas muziejus. Žinoma, tam reikia darbo ir jėgų, tačiau pasvaliečiai žino, kad tų jėgų jiems atsiras.

Pasvalio apskrities kultūros darbuotojai, darbininkai, valstiečiai, moksleiviai pilnai supranta muziejaus reikšmę ir yra pasiryžę prisidėti prie muziejaus įsteigimo. Daug apskrities mokyklų turi surinkusios eilę iškasenų, senų materialinės kultūros paminklų, kuriuos galėtų perleisti muziejui.

Senovės materialinės kultūros paminklų reikšmė istorijos ir kitiems mokslams yra milžiniška, — tai žino kiekvienas tarybinis pilietis. Ir muziejus, kuriame paminklai būtų rūpestingai saugomi, globojami, Pasvalyje yra labai reikalingas. **A. Šimkus.**

★

Plečiamas Prekybos Tinklas

VILNIUS, kovo 18 d.—Gedimino ir Liepos 21 d. gatvių kampe neseniai atstatytame keturių aukštų name atidaryta nauja pramonės prekių parduotuvė. Meniškai apipavidalintoje patalpoje yra keturi skyriai: foto, radijo, muzikos ir sporto prekių. Tai 42 iš eilės specializuota pramoninių prekių parduotuvė, atidaryta Vilniuje pokariniu laikotarpiu.

Naujos specializuotos parduotuvės atidarytos pastaruoju metu ir kituose respublikos miestuose. Kaune atidaryta speciali elektros reikmenų parduotuvė. Šiauliuose, Vilniaus gatvėje Nr. 136, atidaryta vaikiškų prekių parduotuvė, prekiaujanti vaikiškais drabužiais, avalyne, sporto prekėmis ir žaislais. Geležinkelininkų aprūpinimo skyriaus sistemoje pradėjo veikti nauja drabužių ir avalynės parduotuvė. Specializuota avalynės parduotuvė atidaryta ir Panevėžyje.

Šiais metais išplėstas kaimų vietovių parduotuvių tinklas. Apskričių ir valsčių centruose atidaryta 12 naujų tokių parduotuvių, kuriose yra gausus įvairių prekių pasirinkimas. Naujos kaimų vietovių parduotuvės dirba Joniškio, Kupiškio, Rokiškio, Trakų, Kelmės, Varėnos ir kitose apskrityse.

Tarybų Lietuvos dešimtmečiui Vilniuje numatyta atidaryti naują universalinį magaziną. Šiais metais respublikos sostinėje bus įsteigtos 9 naujos specializuotos pramoninių prekių parduotuvės, jų tarpe tekstilės, avalynės, speciali parduotuvė "Vaikų pasaulis" ir kitos. Išplečiamos juvelirinės parduotuvės patalpos, bus atidarytos 8 maisto produktų parduotuvės, speciali parduotuvė su dideliu pasirinkimu šulčių, ledų, mineralinio vandens.

★

Pasiruošė Pavasario Sėjai

ŠILUTĖ, kovo 18 d.—Saugų valsč. "Vienybės' artelės kolūkiečiai, prieš laiką baigę miško ruošos planą, jau pasiruošė pavasario laukų darbams. Atremontuotas žemės ūkio inventorius, supilti sėklų fondai ir patikrinta jų kokybė. Kolūkis turi daugiau kaip 300 centnerių mineralinių trąšų.

Šiomis dienomis kolūkiečiai savo susirinkime peržiūrėjo ir patvirtino visų žemės ūkio darbų išdirbio normas ir jų įvertinimą darbadieniais.

North Branch, N. J.

Važiuojant iš Newarko keliu 29 į Eastoną, Pa., lygiai po 25 mylias kelio tarpe Newarko ir Eastono, randasi ant kalnelio gražus miestelis, vadinamas North Branch, N. J. Jis randasi tarp dviejų kelių, 28 ir 29 "highways."

Ten randasi graži "roadhouse," mūsų draugų Semenų rezidencija, kuri antraip vadinasi **Blue Jay Inn.** Draugai Semenai čia turi gražiai įtaisytą namą, su puikia dėl apie 300 publikos svetaine, per 200 sėdynių prie stalų įvairiems bankietams, vestuvėms. Ir šiaip tinkama užeiga liuosą laiką praleisti su svetingais Semenais.

Greta to biznio, turi apie 3 akrus žemės ir 6 gyvenimui bei pernakvoti stubukes "tourist rooms." Norint iš anksto užsisakyti nakvynę ar svetainę, galima paskambinti SO. 8-9688.

Draugai Semenai — progreso žmonės ir mūsų organizacijų nariai, daug veikė gyvendami Patersone. Kas tik važiuojat nuo Newarko - New Yorko į Pennsylvanijos pusę, ten keleiviams puiki užeiga užkąsti, įsigerti ir liuosai laiką su draugais praleisti.

G. Albinas.

Mineolos teisme namo savininkas nuteistas sumokėti rendauninkui $1,875 už tai, kad žiurkės apkramtė jo kūdikį. Kūdikis dėl to išbuvo 19 dienų ligoninėj, kol apgydė 15 žaizdų.

Kūdikio pagrobėja Jordanienė verkdama skundėsi, kad ji Bellevue ligoninėje laikoma su vagimis, prašė iš ten išleisti, bet jos neišleido.

Skaitytojų Balsai

SPARR, FLORIDA

Petro Cvirkos Apysakos

Ištrūkus nuo kirpyklos darbų, atostogaujant pas ūkininką pilietį Strumskį, Sparr kaimelyje, Floridoje, turėjome daug gražaus laiko, tai ta proga perskaitėme Petro Cvirkos Apysakas. Knyga išleista Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugijos. Leidinys 56-tas. Ketvirtame puslapyje Petro Cvirkos fotografija. Septintame puslapyje — LLD Centralinio Komiteto Pratarmė. 1947 metų gegužės 6 d., sostinėje Vilniuje pasimirė įžymusis lietuvių tautos rašytojas Petras Cvirka, vos sulaukęs 37 metų amžiaus. Mirę beveik staiga, nuo širdies sustojimo, pačiame savo kūrybinio gyvenimo žydėjime.

Iki 55-to puslapio seka atsiminimai apie Petrą Cvirką, parašyti jo artimiausio draugo rašytojo ir poeto Antano Venclovos, kaip ir biografija. Kaip ir kur susipažino, o vėliau glaudžiai susidraugavo. A. Venclova rašo, taurusis Petras Cvirka buvo linksmo būdo, nuolatos su humoru. Kartais jis pašiepdavo savo artimiausius draugus, tačiau ne be priežasties, ir tas išeidavo visuomet ant gero. Petras Cvirka mylėdavo su kitais savo bendrais maršrūtuot po Lietuvos kaimus ir bažnytkaimius. Be abejo, ieškodamas medžiagos savo raštams. O atliekamu laiku savo numylėtame sriauniame Nemune, o ir eżeruose žvejot, ir tas jam sekėsi. Žodžiu sakant, jo būta ir aplankyta visur po pačiąją Lietuvą.

Nuo 55-to puslapio knygos iki 286 puslapio talpinasi 28 apysakos. Daugumoj apysakų turinys liečia pirmo pasaulinio karo, iš vokiškųjų Hunų-Fricų siautėjimų ir teriojimų Lietuvos žemelės, ypač Lietuvos kaimų iki žudymo ūkininkų ir gvoltavojimo moterų ir mergelių.

Tačiau, nesnaudė ir lietuviai, ypač partizanai, pasigavę vieną kitą fliukterį ar fiurerį Klingę ar Grifelį, sunaikindavo, arba pakardavo toj pačioj aikštėj ir ant tų pačių kartuvių, kur buvo pakarti 8 partizanai.

Apysakos lengva kalba parašytos, be jokių filosofiškų išvedžiojimų, taip, kaip ir populiariški jo romanai "Frank Kruk" ir "Žemė Maitintoja." Būtų didžiausia klaida ir apsileidimas neperskaityt Petro Cvirkos kūrinių .

V. J. Stankus.

PRANEŠIMAS

DETROIT, MICH.

Moterų Choro narės yra kviečiamos dalyvauti Moterų Pažangos Klubo susirinkime, kuris įvyks penktadienį, gegužės (May) 19 d., Draugijų svetainėje. Susirinkimą pradėsime anksti, nes po susirinkimo turėsime vaišių. Draugės, kurios išgalite ką tokio biskį dėl užkandžių atsineškite, jei neišgalite, nereikia. Bet būkite visos kliubo ir Choro narės. Užbaigus Choro pamokas turime visos pasitarti apie vasarinius parengimus. — Užprašo Klubo Valdyba.

Demokratų Partija pradėjo rinkimams fondo kampaniją su $50 už pietus bankietu Hotel Commodore praėjusį trečiadienį.

Pirmadienį dėl miglų buvo sulaikyti 115 išskridimų iš La-Guardia Field.

SANDĖLIS KNYGŲ-ŽOLIŲ

Knygos

Vainikėlis, paveiksluotos mišių maldos, Tilžės spaudos	75c
Didžiausias naujas sapninkas	$1.50
Lietuviška Gaspadinė, su 450 visokiausių receptų	$1.25
Naujas Savizrolas — juokingas	50c
Laimės Nuspėjimas, Planetos ..	25c
Duktė Gyveno Pūstynėje	25c
Duktė Marių, graži apysaka	30c
Dangaus Žvaigždynas — su pabrėžimai, kaip planetos keliauja	50c
Raktas, kaip gali atrasti laimę	1.00
Vaideliotka, apysaka apie Skaisgirio pilį, kur dieną-naktį degdavo lietuvių aukuras. Su paveikslais	75c
Dainų rinkinys, apie 120 dainų	75c
Lengvas Būdas Išmokt Angliškai	35c
Velnias — Kapitonas, žingeidūs skaitymai, knyga apie 400 psl.	1.75
Biblija, tai yra tikrai pilnas Šventraštis, 1127 pusl. apd.	2.50
Karvės ir Gerų Sūrių Padarymas	25c
Juokų, Mįslių, Šposų monologų Rinkinys	35c
Rinkinys Visokių Trumpų Pasakaičių, juokingų ir labai naudingų	25c

Geriausios žolės, kurios yra nuo sekančių kentėjimų:

Nuo strėnų ir inkstų skaudėjimo	75c
Nuo sutukimo, eik kūdyn	1.00
Nuo nervų sugedimo, bemiegės	1.00
Nuo vyriškumo nustojimo	1.25
Nuo vandeninės ir širdies ligų	75c
Trejanka, stambios šaknys ariel.	75c
Nuo cukrinės ligos (diabetis)	1.00
Nuo aukšto kraujo spaudimo, 5 uncijos	1.10
Nuo kosulio, dusulio, mainų ar bile kokios asthmos paleng.	75c
Nuo visokių ramatiškų sausgėlų	75c

Pinigus geriausiai siųsti per pašto Money Order, arba siunčiame ir uždėtu mokesčiu C. O. D.

M. ZUKAITIS

334 Dean Rd., Spencerport, N. Y.

Spencerport, N. Y.

J. J. Kaškiaučius, M. D.

530 Summer Ave.

NEWARK 4, N. J.

HUmboldt 2-7964

PEIST LANE DRUGS, Inc.

405 So. 4th Street

Cor. Hewes St.

Brooklyn, N. Y.

Visoki vaistai, kosmetikai, kūdikiam reikmenys, įvairūs daikteliai, ligonių kambariui reikmenys — už griežtai žemas kainas.

Receptų Specialistai:

MAX PEIST, Ph. G.,

EDWIN LANE, PH. G.

Tel. EVergreen 7-6868

Matthew A. BUYUS

(Buyauskas)

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

426 Lafayette St.

Newark 5, N. J.

MArket 2-5172

CHARLES J. ROMAN

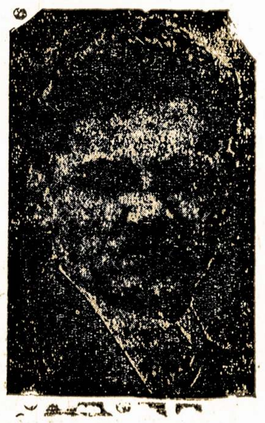

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Liūdėsio valandoj kreipkitės prie manęs dieną ar naktį, greit suteiksime modernišką patarnavimą. Patogiai ir gražiai moderniškai įruošta mūsų šermeninė. Mūsų patarnavimu ir kainomis būsite patenkinti.

1113 Mt. Vernon St.

Philadelphia, Pa.

Tel. Poplar 4110

New Yorko ir Apielinkės Žinios

Lankėsi Niujorke

Praėjusią savaitę pas draugus Rušinskus, Jackson Heights, svečiavosi minersvillietis Charles Senkus. Jis buvo atvykęs aplankyti savo dainininkę dukrelę, Birutę.

Ta proga svečias užsimokėjo už dienraštį Laisvę dvejiems metams prenumeratą, taipgi $6 paaukojo. **R.**

Su Jauniausiais Įvyko Smagus Popietis

Gegužės 7-tą jauniausieji lietuviai, Lietuvių Kalbos Mokyklėlė, demonstravo savo nuoveikius, dalyvaujant choreliui, šokėjams ir visai grupei. Publikos atvyko vidutiniai. Šiltas vasariškas oras, per daugelį savaičių be pertraukos buvusios pramogos ir tą pačią dieną pas kaimynus sietyniečius įvykusi operetė Newarke publiką praskirstė. Tačiau ir čia gražiai ir smagiai pabuvojome.

Apie programą teks pakalbėti atskirai. **Rep.**

"Nesusipratimo" Aktoriams

Ketvirtadienį, gegužės 11 dieną, vakare, įvyks pjesės "Nesusipratimo" pratimai - repeticijos.

Visi aktoriai prašomi dalyvauti. Pradžia 7:30 val. vak. Vieta: Lietuvių Kultūrinis Centras. **Pirm.**

"Gieda Gaideliai" Aktoriams

Šios dramos aktoriai esate prašomi nevilkinant sugrąžint knygutes. Jos yra renduotos ir turėsime sugrąžint LMS Centrui. **V.**

Sveiksta

Melvina Sukackas buvo operuota praėjusį penktadienį, Unity Hospital, 1545 St. John's Place, Brooklyne. Lankymo valandos 2-3 ir 7-8 kas dieną.

ALDLD 2-ROS APSKRITIES PIKNIKAS ŠĮ SEKMADIENĮ, GEGUŽĖS 14-TĄ

New Yorko ir New Jersey lietuviškoji visuomenė turi įsitėmyti gerai, jog ateinantį sekmadienį, gegužės (May) 14-tą dieną, įvyksta Lietuvių Literatūros Draugijos 2-ros Apskrities **piknikas,** Lithuanian Liberty Park, 340 Mitchell Ave., Linden, N. J. Pradžia 1 val. dieną. Įžanga 50 centų.

Tai bus pirmasis vasarinio sezono piknikas. Kiek liečia mūsų apskritį, taį ir paskutinis, nes mūsų apskritis kito pikniko šią vasarą ir neturės. Todėl, visi, remiantieji mūsų apskritį, remiantieji darbininkišką apšvietą, turi padaryti sau užduotį būti šiame mūsų vienatiniame šios vasaros piknike. Apšvietą kitaip ir negalima skleisti, kaip tik remiant apšvietos įstaigas.

Rengėjai dedame visas pastangas padaryti pikniką malonaus pasisvečiavimo, pasilinksminimo sueiga. Turėsime labai gerą šokiams orkestrą — gerai žinomą Pavidžio orkestrą. Rengiame dainų programą ir taipgi prakalbas. Valgiais ir gėrimais rūpinamės labai, kad jų turėtume pakankamai . Taip ir bus.

Ankstumu laiko nereikėtų baugintis. Mat, dabar prasideda gražūs orai — pradžia gegužės, visos gamtos grožio atgijimas, todėl ir diena turės būti graži.

Bet šio pikniko rengėjai yra pasirūpinę ir dėl netikėtų įvykių, dėl netikėtų orų, nes ne nuo rengėjų priklauso tos "dieviškos" malonės — geri orai. Todėl pikniko rengėjai parsisamdė ir parke esančią svetainę. Jeigu jau oras pasirodytų lietingas ar kitaip nemalonus, tai piknikauti galėsime toje gražioje svetainėje ir pro langus žiūrėti į žaliąją girią.

Taigi, matote, mes rūpinamės svečius patenkinti broliškai. Todėl nei vienas mėgstąs sueigas, pasisvečiavimą neturėtų baidytis bile oro tą dieną atvykimui pasisvečiuoti į mūsų apskrities pikniką.

ALDLD 2-ros Apskrities Komitetas.

IŠ LDS 1 KUOPOS SUSIRINKIMO

Gegužės 2 d. atsibuvo LDS 1 kp. susirinkimas L. A. P. Klubo svetainėj, 280 Union Ave., Brooklyne.

Reikia pasakyt, kad nariai apsileidę, iš 250 narių mažai atsilankė. O specialiai buvo garsinta laikraščiuose (Laisvėje ir Tiesoje). Ir atvirlaiškiai nariams siuntinėta, raginant atsilankyti dėl to, kad šiame susirinkime buvo daug pareigų. Reikėjo atlikti balsavimus kandidatų į Centro Komitetą, išrinkti delegatus į LDS 9-tą Seimą, apsvarstyti Lėšų Fondo reikalą, konstitucijos pataisymus ir kiti svarbūs reikalai, liečianti mūsų organizaciją. Didžiuma narių nekreipė į juos domės. Po seimo lermuos, bet jau bus per vėlu.

Susirinkusieji darbą atlikome taip, kaip mes supratome būsiant naudingiausia draugijai. Atlikome balsavimus į Centro Komitetą. Išrinkome 10 delegatų į seimą. Sudarėm $14 pasigarsinti seimo programoje — $5 paskirta iš kuopos iždo, o kitus suaukojo nariai: iždininkas P. Kapiekas $5; po $1: A. Balčiūnas, A. Velička, J. Siurba. Po 50 c.: Višniauskienė ir Mrs. Karch.

Svarstant padidinti Lėšų Fondą, 10 narių balsavo pakelt narinę tam fondui mokestį 5 centus ir išleisti taip pat, kaip dabar leidžiama, organą Tiesą, o 12 balsavo organą Tiesą beišleisti kartą į mėnesį ir taip taupyti Lėšų Fondą. O kiti visai nebalsavo.

Centro sekretorius J. Siurba pranešė, kad konstituciją reikės taisyti, nes New Yorko Valstijos Apdraudų Departmentas reikalauja organizacijas įvesti naujus jo patvarkymus.

Ligonius turime 5, bet šelpiamųjų tik 4, nes Amilija Simonavičienė serga jau senokai, tad jos ir pašalpa išsibaigus. Jos vyras Mateušas Simonavičius, regis, ranką nusilaužė, irgi serga. Taipgi serga V. Bonkevičius, V. Markūnas ir Lukas (pirmo vardo nenugirdau).

Visiems ligoniams linkime pasveikti kuo greičiausia.

Prot. Sekretorius.

Gražus, Bet Piktas Pavasaris

Gegužės 6 ir 7 dienomis oras buvo labai atšilęs, dienos giedrios, viliojančios į laukus ir ant jūrų, 77 laipsnių temperatūra milijonus žmonių išvilijo į pajūrius.

Išplaukusiems toliau nuo krantų, tačiau, žavinga pavasario diena buvo ir apgavinga. Staigi, stipri viesula vartaliojo ant vandenų valtis, kaip plunksnas. Virš 70 tokių išvartaliotų vandenin žmonių išgelbėjo, o septynių neranda, manoma, kad prigėrė.

Gerald Hoffman, 24 metų, nuteistas dvejiems iki ketverių metų kalėti už turėjimą vienu ir tuo pat laikotarpiu dviejų žmonų ir meilužės. Su moterimis jis būtų "apsidirbęs," bet kad atsirado net 5 vaikai, jų nebegalėjo išlaikyti, meilužė jį apskundė — nenoromis, prašydama valdinės paramos.

Central Brooklyn, N. Y.

Parama Kovai su Mūsų Priešais

Trečiadienį, gegužės 3 d., Lietuvių Neprigulmingo Klubo name įvyko LDS 46 kuopos susirinkimas. Nors nariais nebuvo skaitlingas, bet tarimų padaryta gerų ir naudingų.

Iš kuopos komiteto raporto paaiškėjo, kad kuopos reikalai tvarkomi gerai, šiame vajuje kuopa paaugo 6 naujais nariais ir pinigų iždė randasi virš pusšimtis dolerių. Vietoj pasitraukusio iš čėjimo kuopos pirmininko pareigų d. W. Skuodžio išrinkta pirmininke draugė P. Semen. Kuopiečiai labai apgailestauja netekę veikime d. Skuodžio, kuris dėl susidėjusių gyvenimo aplinkybių turėjo apleisti Brooklyną. Linkime jam laimingai susikurti gražų gyvenimą naujoje vietoje ir, progai pasitaikius, mus bent retkarčiais aplankyti. Kad jisai mūsų nepamirš, tai parodo susirinkimui jo prisiųstas laiškas, kuriame ragina mus nenuilstančiai darbuotis progresyviame veikime, kaip iki šiol kad darbavomės, ir kovai su mūsų priešais prisiuntė dešimtinę.

LDS seimą, kuris įvyks pradžioje liepos mėn., Kultūriniame Centre, Richmond Hill, kuopa sveikina su $5 ir išrinkta delegatais M. Juškienė ir P. Semen.

Atlikta LDS Centro Valdybos balsavimas.

Po apkalbėjimo, didžiuma narių išsireiškė, kad, dėl sumažinimo išlaidų, Tiesą leisti vieną kartą mėn. Tas organizacijai būtų naudingiau, negu pakelti mokestį į lėšų fondą ir leisti Tiesą du kart į mėnesį.

Prisiminus kovą su mūsų priešais ir reikalą tai kovai teikimo visokios paramos, šie draugai prisidėjo su auka: W. Skuodis $10. Po $5: A. Gabalis, P. Burneikis, J. Weiss ir LDS 46 kp. P. Semen $3 ir J. Bartašius $1. Kai kurie iš čia suminėtų draugų jau pirmiau yra gana gražiai tam reikalui paaukoję.

Kurie draugai nebuvote susirinkime, o galėtumėte tam reikalui kiek paaukoti, padarykite tą, ir tai ilgai nevilkinant. **Koresp.**

GELBĖDAMAS KITĄ, PATS MIRĖ

Pamatęs motoristą atsimušus su auto į elektros stulpą, Brooklynietis Harry Hansen bėgo jį gelbėti. Nukritusi elektros viela jį nutrenkė vietoje. O jo gelbėsimasis, pasirodė, nebuvo nė sužeistas.

Praktikuodamasis karo mūšiams su F-47 lėktuvu užsimušė leitenantas Robert R. Pellicane, gyvenęs 190-18—89th Ave., Hollis, L. I.

REIKALAVIMAI

Reikalinga namų ruošos darbininkė, patyrusi prie vaikų, guolis ant vietos, atskiras kambarys, alga $100 į mėnesį. Telefonuokite: Flushing 8-3909. (86-87)

PARDAVIMAI

Parsiduoda farma su įrengimais vakacijoms 11 kambarių, 2 maudynės, šiltas ir šaltas vanduo ir visi kiti patogumai atostogautojams. 90 akrų žemės, gera žemė vaisiams, daržovėms ir javų auginimui. Vieta ant kranto East Branch Delivery upės, upstate, N. Y., kuri tinka maudynėms ir gausinga žuvavimui. Parduodame su traktorium ir kitais žemdirbystės įrankiais. Kaina $10,000. Parduodame be agento. Dėl platesnių informacijų kreipkitės pas Frank Reinhardt, 60-11 70th Ave., Brooklyn, N. Y. (86-90)

Naudokitės Proga! Pigiai parsiduoda 8-nių šeimų namas, labai gerose sąlygose, Williamsburgo apylinkėje. Prašome šaukti: LA 5-3638 (86-90)

Iš Sveikatos Kultūros Klubo Prakalbų

Balandžio 30-tą, Liberty Auditorijoje, įvyko prakalbos apie naturalį maistą ir juomi palaikymą sveikatos geramo stovyje. Prakalbos gerai pavyko. Žmonių prisirinko pilnas Brown Room. Ir labai ramiai klausėsi paskaitos.

J. W. Thomsonas kalbėjo apie nervus, maistą ir jo virškinimą. Jis žymėjo, kad krakmolinį maistą pradeda virškintį dantys ir vidurinės burnos liaukos leidžia savo sultis, liečiuvis maišo. Maistas keliauja žemyn į skilvį dalinai apdirbtas, o iš ten veikiantieji organai paskirsto jį tinkamais keliais: tinkamas kūnui atsibudavoti dalis palieka, atliekas išmeta.

M. Svinkūnienė, iš Waterbury, Conn., davė paskaitą apie naturalio maisto gaminimą. Ji įrodinėjo, kad žmogus gali gyventi be duonos, bulvių, mėsos, sviesto ir kitų riebalų, arba labai mažai naudodamas tokio maisto. Kad žmogus galį gyventi ir būti sveikas, misdamas taip vadinamu "alkaline" (šarmuotu) maistu, tai yra: daržovėmis ir vaisiais.

Ji patarė kas savaitę po vieną dieną pasnikauti, nevalgyti. Galima ir daugiau dienų praleisti nevalgius, jeigu nori sumažinti savo svorį, arba jautiesi nesveiku. Pasnikas, sakė ji, priimtinas sveikiems ir tinka kaipo vaistas nuo visokių ligų. Ji tikrino, kad pasniku galima pasigydyti ir be daktaro.

Pageidaujama, kad M. Svinkūnienė duotų daugiau tokių paskaitų apie maistą ir kaip reikia jį gaminti.

Lėšoms padengti per Mureiką ir Verkutienę ir per Thomsonienę ir Marsonkienę prisidėjo po $1: P. Zurba, Povilas, B. Zaruba, J. Juška, W. Lukmin, S. Thomsonienė, Tilvikas, Bėčis, Čia Nebuvęs, K. Milenkevičius. Viso (su smulkesniais daviniais) $21.80.

Dėkuj visiems už paramą.

A. Mureika.

PAJIEŠKOJIMAI

Aš esu 45 metų amžiaus ir paieškau ištekėjimui pasiturinčio vyro, patogiam gyvenimui, amžiaus nuo 50 ar viršau metų. Prašau rašyti anglų kalba, nes aš lietuviškai nemoku skaityti. Rašydami adresuokite: T. S., 110-12 Atlantic Ave., Richmond Hill 19, N. Y. (86-96)

Serga

Charles Petraitis jau tūlas laikas serga. Pastaruoju laiku buvo nugabentas į ligoninę, operuotas, bet pagerėjimo nuo to nepajutęs. Ligoninėje būti įkyrėjus, tačiau, tikėjosi šiomis dienomis grįžti iš ligoninės, ilsėtis žmonos Onos priežiūroje.

Petraičiai gyvena 2477 Coney Island Ave., Brooklyne.

Linkime atgauti sveikatą.

Žinią telefonu pranešė Petraitienės sesuo Minkauskienė. Mes prašome visus, turinčius žinių, tuo būdu mums pranešti. Laisvės redakcijos telefonas: VIrginia 9-1827

SUSIRINKIMAI

LIET. KULT. KLUBO NARIAMS

Svarbus susirinkimas įvyks gegužės 11-tos vakarą, paprastu laiku ir vietoj.

REPUBLIC BAR & GRILL
Savininkas
IGNAS SUTKUS
Patogi vieta pasišnekučiuoti, užkąsti ir pagaliau burnelę išmesti, sulig savo skonio pasirinkto
LIKERIO, VYNO ar ALAUS
Pas Igną Sutkų visada rasi sau pažįstamų
492 Grand Street, Brooklyn, N. Y.
Kampas Union Ave. ir Hooper Street.
TELEVISION Telefonas **EVergreen 4-8969**

GERIAUSIS
INSURANCE
IR
REAL ESTATE
Patarnavimas pas
ORMAN & MICHELSON
111-15 JAMAICA AVE.
Richmond Hill 18, N. Y.
Telefonai:
VIrginia 9-0842 ir
VIrginia 7-4111

JOSEPH BALTAITIS
BAR & GRILL
518 Grand Street, Brooklyn, N. Y.
Geri Valgiai laukia jūsų visada
DEGTINĖS, VYNAI IR ALUS
Atskiras Kambarys Grupėms ir Šeimoms
Telefonas EVergreen 4-9407
TELEVISION
SHUFFLE BOARD

S. S. Lockett, M. D.
GYDYTOJAS
223 South 4th Street
BROOKLYN, N. Y.
Valandos:
1—2 dienom: 6—8 vakarais
Ir Pagal Pasitarimais
Telefonas EVergreen 4-0203

TONY'S
UP-TO-DATE
BARBER SHOP
ANTANAS LEIMONAS
Savininkas
306 UNION AVENUE
Gerai Patyrę Barberiai

Dr. A. Petrika
DANTŲ GYDYTOJAS
221 South 4th Street
BROOKLYN, N. Y.
Tel. EVergreen 7-6868
Valandos:
9—12 ryte; 1—8 vakare
Penktadieniais uždaryta

EGZAMINUOJAM AKIS
RAŠOME RECEPTUS
DAROME IR PRITAIKOME AKINIUS

Drs. Stenger & Stenger
Optometrists
394-398 BROADWAY
BROOKLYN, N. Y.
Tel. ST. 2-8342

Petras Kapiskas
PALAIKO
Bar & Grill
DEGTINĖS, VYNAI
IR ALUS
32 TEN EYCK STREET
Brooklyn, N. Y.
Telefonas: EVergreen 4-8174

SHALINS
(Shalinskas)
FUNERAL HOME
84-02 Jamaica Ave.
(at Forest Parkway Station)
Woodhaven, N. Y.
Suteikiam garbingas laidotuves
Koplyčias suteikiam nemokamai visose dalyse miesto.
Laidotuvių Direktoriai:
F. W. Shalins-J. B. Shalins
Tel. VIrginia 7-4499

TELEPHONE STAGG 2-5043
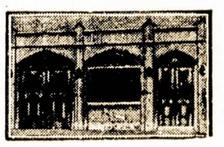
RES. TEL. HY. 7-3631
MATTHEW P. BALLAS
BIELIAUSKAS, LAISNIUOTAS GRABORIUS
FUNERAL HOME
ALBERT J. BALTON-BALTRŪNAS, Manager
(Laisniuotas Balsamuotojas)
Liūdėsio valandoje kreipkitės pas mus
Patarnavimas bus užtikrintas ir už prieinamą kainą
Puikiai Įrengtos Dvi Koplyčios, Duodamos Mylimiems Pašarvoti Dovanai
660 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.

Būkite visi ALDLD 2-ros Apskrities
Piknike
Šį Sekmadienį
GEGUŽĖS 14 MAY
Lithuanian Liberty Park
340 Mitchell Ave., Linden, N. J.
Pradžia 1-mą val. po pietų
Pavidžio Orkestra Šokiams
Šokiai tęsis iki sutemimo
DAINŲ PROGRAMA IR PRAKALBOS
Valgių ir gėrimų visiems bus iki sočiai
Įžanga 50c (taksai įskaityti)
PRAŠOME VISŲ BŪAI LAIKU

KELRODIS: Automobiliais iš Brooklyno Highway 1 į Linden, N. J., iki Woods Ave., po dešinei ir ja važiuoti iki Simson Ave., ir po kairei vieną bloką iki Mitchell Ave. — Iš Elizabetho ar Newarko busu 44 iki Woods Ave.; ir paieit apie 3 blokus iki Samson Ave., kur bus po kairei ir Mitchell Avenue.

Traukiniais nuo Penn stoties iš New Yorko, 7th Ave. & 33rd St., galima važiuoti sekamomis valandomis: 11:40, 1:05, 2-10, 3:35, 4:08, 4:50.